

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Klimaat en Groene Groei

Staatstoezicht op de Mijnen

Jaarplan 2026

Staatstoezicht
op de
Mijnen

December 2025

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	6
1 Aanpak SodM: werken aan de belangrijkste zaken	7
2 Onze aandachtspunten	11
3 Taken en onderwerpen in 2026	19
4 Zo werkt SodM	36
5 Taken en onderwerpen die SodM niet aanpakt	44

← Naar vorige pagina
≡ Naar inhoudsopgave
→ Naar volgende pagina

 Naar hoofdstuk 1
 Naar hoofdstuk 2
 Naar hoofdstuk 3
 Naar hoofdstuk 4
 Naar hoofdstuk 5

Voorwoord

De beving bij Zeerijp in Groningen op 14 november 2025 laat opnieuw zien: de gaswinning in Groningen is wel gestopt, maar aardbevingen, ook zwaardere, kunnen nog steeds voorkomen. Het aantal bevingen en ook de kans op bevingen neemt af, maar we zijn er helaas nog niet vanaf.

Wie denkt dat het met de veiligheid na het stoppen van de gaswinning vanzelf goed komt, vergist zich. De versterking van huizen die dat nodig hebben, moet met volle vaart doorgaan. Er zijn nog duizenden huizen te versterken. Het is ook belangrijk dat het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) schade snel, zorgvuldig en menselijk blijft (en waar nodig gaat) afhandelen. De effecten van de bevingen en bodemdaling op mens en milieu zijn nog niet volledig in beeld. Aandacht is nodig voor de veilige afbouw van de installaties en afsluiting van putten. Daarom gaat SodM in 2026 door met het toezicht in verband met voormalige gaswinning in Groningen.

In het programma *Nij Begun* is toegezegd dat de mensen in Groningen “boven het gas” staan. Die belofte is terecht, maar waarmaken vraagt nog jaren hard werken van overheid, uitvoeringsorganisaties en toezichthouders. SodM ziet het als een belangrijke taak om hieraan bij te dragen, zowel in de nazorg als in de lessen die we voor de toekomst trekken.

Een van die lessen gaat over het duurzaam betrekken van burgers. Voor SodM betekent dit investeren in onze vaardigheden om het perspectief van burgers structureel mee te nemen in advies en toezicht. Dat doen we in Groningen, maar steeds vaker ook in andere sectoren waar de impact op de leefomgeving groot is. In 2026 gaan we hiermee door. We blijven bijvoorbeeld keukentafelgesprekken voeren en informatieavonden bezoeken. Het verder ontwikkelen van de vaardigheden voor het betrekken van burgers in de hele organisatie kost tijd, maar is noodzakelijk voor goed toezicht.

Eerder had de regering aangegeven na te denken hoe de omgeving beter kan meeprofiteren van activiteiten in de ondergrond, en dat hier duidelijke keuzes van een nieuw kabinet voor nodig zijn. Die keuzes hangen nauw samen met de manier waarop schade wordt afgehandeld. SodM heeft de afgelopen periode vaker benadrukt dat burgers pas echt vertrouwen kunnen hebben als schadebeleid

steunt op een aantal duidelijke principes: erkenning van wat mensen overkomt, begrijpelijke regels, openheid over afwegingen, ruimte voor participatie, onafhankelijke beoordeling en voortvarende afhandeling. In Groningen levert het bewijsvermoeden hier een belangrijke bijdrage aan. Een nieuw kabinet staat daarmee voor de opgave om naast de vormgeving van mogelijkheden voor de zichtbare en rechtvaardige terugkeer van baten naar de regio, de verdere vormgeving van vertrouwenwekkende schadeafhandeling vorm te geven. SodM zal in zijn rol van reflectieve toezichthouder blijven bijdragen op basis van zijn ervaringen en kennis.

Een andere belangrijke les uit de gaswinning in Groningen gaat over de betekenis van het woord ‘veiligheid’. Jarenlang lag de nadruk op wat mensen in Groningen “bakstenen-veiligheid” zijn gaan noemen: stevige, versterkte gebouwen.

“Inmiddels is duidelijk
dat veiligheid meer
is dan een huis dat
bouwkundig op orde is”

De soms grote, meetbare impact op gezondheid en welbevinden door jarenlange onzekerheid, stress en het gevoel niet serieus genomen te worden, hoort daar ook bij. In 2025 is dit brede veiligheidsbegrip opnieuw benadrukt in het politieke en maatschappelijke debat over Groningen.

Die bredere invulling van veiligheid – je zou kunnen zeggen gehele veiligheid – vraagt om verdere uitwerking in beleid, uitvoering en toezicht, voor alle sectoren van de mijnbouw en energiewinning. Op verzoek van de minister van Klimaat en Groene Groei (KGG) werkt SodM aan een advies over hoe deze gehele veiligheid in de praktijk van de kleine gasvelden vorm kan krijgen. Dit advies zal in 2026 verschijnen en moet helpen om de lessen uit Groningen blijvend te verankeren in de manier waarop we met risico's van mijnbouw en energiewinning omgaan.

Er zijn meer lessen die SodM trekt uit de gaswinning in Groningen. We brengen onze technische kennis verder op peil, bijvoorbeeld over bodembeweging, ondergrondse opslag en lange-termijneffecten van mijnbouw. Een deel daarvan is de afgelopen jaren al gerealiseerd, maar ook in 2026 zal dit veel aandacht vragen. Goede kennis en goed kennismanagement zijn nodig om zowel historische dossiers als nieuwe ontwikkelingen zorgvuldig te beoordelen.

In 2026 verandert ook de bestuurlijke inbedding van SodM. Naar verwachting treedt de Wet Groningen in werking. Daarin wordt geregeld dat SodM gaat werken met een collegiaal bestuur. De bestuurlijke verantwoordelijkheid van de inspecteur-generaal der mijnen wordt daarmee verbreed naar die van een gezamenlijk bestuur. Dit sluit aan bij Nij Begun en de aanbevelingen uit het rapport *Groningers boven gas* van de parlementaire enquêtecommissie.

De Wet Groningen voorziet daarnaast in de instelling van een Commissie van Advies. Deze commissie heeft als taak om het bestuur en de organisatie van SodM te adviseren op de kwaliteit van onze interne systemen, ons toezicht en onze maatschappelijke oriëntatie. De commissie adviseert niet alleen SodM, maar ook de minister over het functioneren van het bestuur. Daarmee wordt een onafhankelijke beoordeling van het bestuur en de organisatie in de wet geborgd. Dit is in lijn met de aanbevelingen uit de parlementaire enquête en met wat SodM zelf belangrijk vindt: dat onze onafhankelijkheid niet alleen in woorden, maar ook in structuren en procedures stevig is verankerd.

In 2026 is SodM ook volop bezig met nieuwe ontwikkelingen. De mijnbouwwet wordt herzien en belangrijke pijlers zoals bijvoorbeeld nazorg zullen beter in de wet verankerd worden. SodM zal in zijn rol als reflectieve toezichthouder zijn kennis en ervaring inbrengen.

“De energietransitie vraagt om nieuwe vormen van gebruik van de ondergrond”

In Groningen en Noord-Nederland wordt door bedrijven gewerkt aan grootschalige ondergrondse opslag van waterstof in zoutcavernes. De voorbereidingen daarvoor komen de komende jaren in een beslissende fase. Dit vraagt om alert toezicht, juist omdat de praktijkervaring nog beperkt is en de risico's goed in beeld moeten komen.

Ook de opslag van CO₂ onder de Noordzee komt in 2026 in een nieuwe fase. Projecten zoals Porthos worden naar verwachting operationeel, waardoor voor het eerst (in elk geval in Nederland) op grote schaal CO₂ in lege gasvelden wordt geïnjecteerd. SodM zal het toezicht op CO₂-opslag verder intensiveren, met veel aandacht voor de veiligheid in relatie tot de ondergrondse risico's, de bovengrondse installaties en de effecten op de omgeving op de lange termijn.

Tot slot bereidt SodM zich in 2026 verder voor op de uitvoering van nieuwe Europese taken. De *Critical Entities Resilience Directive* beoogt de weerbaarheid van kritieke infrastructuur te borgen. SodM is één van de toezichthouders hierop. In 2025 is de inspecteur-generaal der mijnen voorlopig aangewezen als toezichthouder voor een belangrijk deel van de methaanemissies in de energiesector.

De methaanverordening verplicht bedrijven onder meer om methaanemissies te meten, te monitoren, te rapporteren en terug te dringen. Voor SodM is het belangrijk om hierbinnen zo risicogestuurd mogelijk te werken. Onze inzet is om onze capaciteit vooral te richten op de grootste emissies en de grootste risico's, en zo het publieke belang van snelle methaanreductie te dienen. Tegelijkertijd willen we onnodige toezichtlast voor bedrijven voorkomen. Daarom sluiten we in samenspraak met het ministerie bij onze werkwijze zo veel mogelijk aan bij het doel van de verordening – het terugdringen van methaan – in plaats van bij de letter van elk detailvoorschrift.

Zo werken we in 2026 verder aan veilig gebruik van de ondergrond, aan vertrouwen van burgers en dragen we bij aan een veilige energietransitie.

Van links naar rechts: Theodor Kockelkoren (*Inspecteur-generaal der Mijnen*), **Francine Kiewiet de Jonge-Lulofs** (*Directeur*), **Boukje van der Lecq-Meijssen** (*Directeur*)

Inleiding

**In dit jaarplan staat waar Staats-
toezicht op de Mijnen (SodM) in
2026 aan werkt, welke doelen we
willen bereiken en welke bijzondere
aandachtspunten we daarbij hebben.
De keuzes die ten grondslag liggen
aan het jaarplan maken we op basis
van een analyse van de belangrijkste
risico's, ontwikkelingen in de
samenleving en regelgeving.**

In hoofdstuk 1 laten we zien hoe het keuzeprocess werkt en welke ontwikkelingen dit jaar invloed hebben op onze keuzes. In hoofdstuk 2 staan de punten waar we in 2026 in al onze activiteiten extra aandacht aan besteden. In hoofdstuk 3 beschrijven we voor welke taken en onderwerpen we mensen en middelen inzetten. In hoofdstuk 4 staat wat we doen op het gebied van de interne organisatie en de werkwijze van SodM. In hoofdstuk 5 leggen we uit voor welke risico's we in 2026 geen mensen en middelen inzetten en wat dat voor gevolgen heeft.

1 Aanpak SodM: werken aan de belangrijkste zaken

1

1.1 Missie & visie van SodM	8
1.2 Risicogestuurd en impactgericht werken	8
1.3 Maatschappelijke ontwikkelingen meewegen	9

SodM bewaakt dat mijnbouw en energiewinning in Nederland veilig gebeurt voor de mens en het milieu. Met adviezen bij vergunningaanvragen, ongevraagde adviezen en toezicht draagt SodM eraan bij dat ondernemingen de risico's van hun activiteiten kennen en verminderen. SodM kijkt elk jaar wat de belangrijkste risico's zijn. In dit jaarplan staat welke risico's we gaan aanpakken, en hoe. Ook leggen we uit welke risico's niet of minder behandeld worden en waarom.

1.1 Missie & visie van SodM

SodM maakt zich sterk voor de veiligheid van de mens en de bescherming van het milieu bij energiewinning en het benutten van de ondergrond, nu en in de toekomst.

Dat is de missie van SodM. Het betekent dat SodM erop toeziet dat activiteiten, zoals olie- en gaswinning, geothermie, zoutwinning of windenergie op zee, zo min mogelijk schade veroorzaken.

De gevolgen van mijnbouw en energiewinning kunnen direct optreden, nog jaren doorgaan, of in een deel van de gevallen pas na jaren zichtbaar worden. Daarom richt het toezicht van SodM zich op het voorkomen van schade en ongelukken in het hier en nu en in de verdere toekomst.

1.2 Risicogestuurd en impactgericht werken

SodM werkt risicogestuurd. Dit betekent dat wij onze inzet richten op de activiteiten die de grootste risico's met zich meebrengen. Ook werken we impactgericht: we kiezen voor acties die ertoe leiden dat de risico's die we zien zo veel mogelijk worden voorkomen of verkleind. Ieder jaar bekijken we welke risico's het grootst zijn en met welke acties we de meeste invloed en impact hebben op die risico's.

Risico's kennen en begrijpen

Voor SodM zijn risico's situaties, gebeurtenissen en handelingen die schade kunnen veroorzaken aan mens en milieu. Hoe groot of ernstig een risico is, hangt af van de kans dat er iets gebeurt en van de schade die daarbij kan ontstaan.

Ondernemingen zijn verplicht om de risico's van hun activiteiten te kennen en als het nodig is te verkleinen of voorkomen. De inspecteurs en adviseurs van SodM beoordelen hoe goed ondernemingen dat doen. We kijken naar schade en ongevallen uit het verleden, naar metingen, rapporten en onderzoeken en naar de maatregelen die bedrijven

nemen. Daarbij letten we ook op veranderingen en ontwikkelingen, zoals de komst van nieuwe technieken of andere regels. Van nieuwe ontwikkelingen kan het nog onduidelijk zijn, of zelfs onbekend, wat de mogelijke gevolgen zijn voor mens en milieu. Dan zorgen we waar mogelijk voor kennis over en begrip van die gevolgen door informatie uit te wisselen met andere organisaties, door onderzoek te laten doen of door inspecties uit te voeren op speciale onderwerpen. Zo krijgen wij een goed beeld van de risico's van verschillende activiteiten en wat bedrijven tegen die risico's doen.

Kiezen voor de belangrijkste zaken

SodM kan niet alle risico's tegelijk aanpakken. We moeten kiezen waar we tijd en aandacht aan geven. De belangrijkste zaken krijgen voorrang. Onze toezichtaanpak kan bestaan uit inspecteren en adviseren, maar ook uit projecten en acties die de kwaliteit en het effect van ons toezicht verbeteren. Denk aan het onderzoeken van grote ongevallen, in gesprek gaan met omwonenden van mijnbouwlocaties of het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek.

Ieder jaar beoordelen we welke zaken het belangrijkste zijn om aan te werken. Daarbij kijken we naar de ernst van het risico, dat wil zeggen naar de kans dat iets gebeurt en naar de verwachte effecten daarvan (zoals omvang van de schade). We onderzoeken de impact van mijnbouw en energiewinning op de samenleving. Dat betekent dat we luisteren naar de zorgen die bewoners hebben over de gevolgen voor hun leven en omgeving. Daarnaast

wegen we mee hoe urgent een situatie is: als er zo snel mogelijk iets moet gebeuren om problemen te voorkomen, krijgt dat voorrang. Ten slotte kijken we met welke acties SodM de meeste invloed op de omstandigheden kan hebben.

Zo verdelen we ieder jaar de capaciteit, dus de beschikbare uren en het geld dat we hebben, over de belangrijkste zaken.

Soms hebben we geen capaciteit voor een bepaalde activiteit, maar vinden we die te belangrijk om te laten vallen. Dan vragen we om extra geld en middelen. Ook dat leggen we vast in ons jaarplan.

Doorontwikkelen van het risicomanagement binnen SodM

SodM zet in op het verder ontwikkelen van de risicoaanpak in ons toezicht en onze advisering. Dat houdt in dat we een kader gaan ontwikkelen bestaande uit gemeenschappelijke terminologie, methoden en kwaliteitsborging. We onderzoeken hoe we kwantitatief modelleren en complexe afwegingen kunnen toepassen binnen ons toezicht. Op deze wijze willen we niet alleen intern onze risicoaanpak verbeteren maar ook extern meer duidelijkheid en ondersteuning geven aan bedrijven, burgers, lokale overheden, departementen en andere toezichthouders.

1.3 Maatschappelijke ontwikkelingen meewegen

Bij de keuzes die we maken, houden we rekening met belangrijke ontwikkelingen in Nederland en daarbuiten. Voor het jaar 2026 zien we de volgende ontwikkelingen die invloed hebben op ons toezicht.

Europese wetgeving

EU-wetgeving op het gebied van energie heeft invloed op het werk van SodM. Zo zijn er EU-richtlijnen die moeten worden uitgewerkt in Nederlandse wetgeving, zoals de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke; zie §3.1). Ook Europese klimaatwetgeving beïnvloedt onze toezichtstaken. Zoals de Methaanverordening, die als doel heeft de methaanuitstoot bij de winning van fossiele grondstoffen te beperken. En de Verordening voor een nettonulindustrie (*Net Zero Industry Act*), die operators gaat verplichten om CO₂-injectiecapaciteit gereed te hebben naar rato van eerdere gaswinningsproductie.

Groeiende internationale samenwerking

EU-wetgeving zorgt ervoor dat samenwerking tussen landen steeds belangrijker wordt. Wij werken samen met andere landen aan de Noordzee, in Europees verband en daarbuiten. SodM werkt wereldwijd samen met collega-inspectiediensten en is actief in verschillende internationale organisaties. Voorbeelden van onze samenwerking zijn: het delen van kennis, goede manieren van werken uitwisselen en internationale afspraken volgen.

Borgen veiligheid en milieu in Nederlandse wetgeving

Na de winning worden olie- en gasputten afgesloten, zoals ook in het Groningen-gasveld. Na het afsluiten van de putten moeten de installaties door de bedrijven worden opgeruimd. Veilige afbouw of hergebruik van deze installaties of leidingen kost tijd, kennis en geld. Goed toezicht hierop is noodzakelijk. De locaties moeten ook in de toekomst veilig zijn. Bij het toezicht houdt SodM rekening met de lessen die zijn geleerd in Groningen en bij de voormalige steenkoolwinning in Limburg. Bijvoorbeeld door bodemdaling te monitoren en te meten of er mogelijk methaanlekages zijn. Zo kan het toekomstige gebruik van deze locaties veilig plaatsvinden. Mijnbouwbedrijven moeten voldoende geld reserveren om deze nazorg te kunnen betalen.

Minder beschikbare ruimte; betrekken omgeving belangrijker

Op land en op zee vinden er steeds meer (mijnbouw)activiteiten plaats. Zowel boven de grond als in de diepe ondergrond. Als er meerdere projecten bij elkaar in de buurt liggen, kunnen deze een gecombineerd effect hebben op de omgeving en schade veroorzaken. Het is dus belangrijk om te kijken welke effecten deze activiteiten op elkaar hebben. Deze effecten moeten worden meegenomen in besluiten over het gebruik van de ruimte.

Risico's voor veiligheid en milieu mogen niet groter worden door het samenkomen van projecten. Daarnaast is het van belang dat er maatschappelijk draagvlak is voor mijnbouwactiviteiten.

2 Onze aandachtspunten

2.1 Signalen van de inwoners van Nederland gebruiken	12
2.2 Nieuwe technieken veilig gebruiken in de energietransitie	14
2.3 De omgeving netjes achterlaten, nu en in de toekomst	16
2.4 De leefomgeving en het milieu beschermen	16

Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) werkt op dit moment aan een nieuwe versie van de Mijnbouwwet. Voor SodM is de Mijnbouwwet belangrijk, omdat daarin veel regels staan waar SodM mee te maken heeft. SodM houdt toezicht op de naleving van die regels en handhaaft waar nodig. Daarom moet die nieuwe versie van de Mijnbouwwet uitvoerbaar en handhaafbaar zijn. Daarnaast moet de taakomschrijving van SodM goed in de wet vastgelegd blijven. Daarom is SodM betrokken bij de nieuwe Mijnbouwwet. Belangrijke thema's daarin zijn veiligheid, belangen van inwoners, ontmanteling van mijnbouwlocaties en nazorg. De modernisering van de Mijnbouwwet loopt als een rode draad door de onderstaande aandachtspunten voor 2026.

2.1 Signalen van de inwoners van Nederland gebruiken

Veel mensen hebben vragen en zorgen over mijnbouw en energiewinning. Ze willen bijvoorbeeld weten wat SodM vindt van de veiligheid van een geothermieproject in de buurt, hoe schadelijk injectiewater is voor de diepe ondergrond of wat ze kunnen doen als ze het niet eens zijn met een vergunning voor gaswinning. Wij gaan de inbreng van bewoners een vaste plaats geven in adviezen en toezicht. Daarnaast willen we de manier verbeteren waarop we informatie geven over wat we doen.

Signalen van bewoners ophalen en gebruiken

SodM onderzoekt wat mensen vinden van de zaken waar wij toezicht op houden. Dit doen we onder andere door gesprekken te voeren, interviews te houden en (sociale) media in de gaten te houden. We ontdekken steeds beter hoe we deze informatie een plek kunnen geven in onze adviezen en in ons toezicht. Ook vragen we aan bewoners, bijvoorbeeld tijdens informatieavonden, wat we beter kunnen doen. We hebben speciale inspecteurs en adviseurs in dienst die extra aandacht geven aan omwonenden van mijnbouwlocaties. We willen de kennis over burgerperspectief rondom mijnbouwlocaties vergroten door kwalitatief en kwantitatief onderzoek te laten uitvoeren door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Hierin wordt de perceptie van omwonenden van verschillende gaswinningslocaties onderzocht.

De blik van bewoners op vergunningen

De minister van KGG verleent vergunningen voor mijnbouwactiviteiten. Voordat de vergunning wordt verleend, geeft SodM advies over de veiligheid voor mens en milieu in de voorgestelde plannen. Dat doen we op grond van de wet en met onze deskundigheid op het gebied van geologie en milieu. SodM wil daarnaast meer aandacht geven aan het perspectief van omwonenden en andere belanghebbenden. Door dat burgerperspectief begrijpen we namelijk de veiligheidsrisico's beter en kennen we de belangen die met de plannen gemoeid zijn. Zo kunnen we die belangen afwegen om te bepalen of risico's acceptabel zijn. Ook kunnen we bijvoorbeeld advies geven over de manier waarop een onderneming informatie geeft over een project. Of we controleren of de omgeving volgens de afspraken heeft kunnen meepraten over de plannen. Hoe we achter de kijk van bewoners op een plan kunnen komen, en hoe we daar vervolgens advies over kunnen geven, krijgen we steeds beter in de vingers. We maken dit jaar een uitvoeringsplan en gaan aan de slag om het burgerperspectief een vaste plek te geven in ons werk. Ook zoeken we op dit onderwerp de samenwerking met externe partijen zoals het RIVM.

Open, duidelijk en betrouwbaar werken

Bewoners, bedrijven en gemeenten hebben recht op betrouwbare informatie van SodM. Zij moeten erop kunnen rekenen dat SodM duidelijk is over wat we wel en niet doen. In 2025 werkte SodM aan het verbeteren van de manier waarop we informatie en uitleg geven over ons werk. Dat doen we bijvoorbeeld door extra te letten op de taal en de beelden die we gebruiken. We schrijven niet alleen over wat er beter moet, maar ook over wat er goed gaat bij de bedrijven waar we toezicht op houden. We laten nog meer zien wat we doen en waarom, en niet alleen als daar vragen over komen. In 2026 gaan wij hiermee door.

Oog voor de mens in besluiten en processen

De Rijksoverheid wil dat ambtenaren zich bij het nemen van besluiten beter verplaatsen in de mensen die met de besluiten te maken krijgen. Dat betekent goed luisteren, begrijpelijk uitleggen en goed kijken naar de gevolgen van een regel. Gaat er iets mis, of komen mensen ernstig in de problemen, dan moet de overheid zoeken naar een oplossing. Deze manier van werken komt waarschijnlijk in de wet te staan (Wet versterking waarborgfunctie Awb). SodM begint alvast met het op deze manier werken bij het nemen van besluiten. We werken aan betere teksten, gaan in gesprek met bedrijven en inwoners over hun ervaringen en maken onze processen duidelijker en eenvoudiger.

Rapporten, adviezen en andere stukken op de website zetten

Inwoners moeten eenvoudig belangrijke rapporten, besluiten en beleid kunnen bekijken. Daarom zijn overheidsorganisaties verplicht om informatie goed op te slaan en te delen. Sommige informatie deelt SodM al, zoals jaarverslagen en onderzoeken. In de komende jaren wordt de verplichting om documenten openbaar te maken uitgebreid.

Daarnaast gaan we na welke niet-verplichte stukken we kunnen publiceren, omdat we het belangrijke informatie vinden om te delen. Veel van de adviezen die we geven bij de aanvraag van vergunningen delen we via de website zodra dat kan. Zo kan iedereen bekijken welke adviezen over veiligheid en milieu we hebben gegeven. Daarbij leggen we ons advies ook uit in een duidelijke en begrijpelijke samenvatting.

2.2 Nieuwe technieken veilig gebruiken in de energietransitie

De energietransitie gaat over de energievoorziening, het tegengaan van klimaatverandering en de overschakeling naar een duurzaam energiesysteem. Een onderdeel daarvan is steeds minder fossiele energiebronnen gebruiken, zoals olie en aardgas. Het gebruik van die energiebronnen draagt negatief bij aan klimaatverandering. Ook raken deze energiebronnen uiteindelijk op. In plaats daarvan gaan we steeds meer energie gebruiken uit hernieuwbare en duurzame bronnen. Bijvoorbeeld door met windkracht elektriciteit op te wekken of door warmte uit de aarde te gebruiken voor het verwarmen van gebouwen (geothermie).

De energietransitie vraagt ook om tijdelijke opslag van energie. Dat kan bijvoorbeeld door opgewekte elektrische energie om te zetten in waterstof en die ondergronds op te slaan. Weer anders is de opslag van CO₂ in de ondergrond, zoals in het project Porthos. Zo worden de effecten van het gebruik van fossiele energie op het klimaat verkleind.

Er komen steeds nieuwe uitvindingen en oplossingen die kunnen helpen bij de energietransitie. De overheid stimuleert bedrijven om publieke belangen, zoals veiligheid, centraal te stellen bij de energietransitie. SodM houdt toezicht op de veiligheid van mens en milieu bij veel van deze nieuwe

activiteiten. Dat betekent dat we mee moeten bewegen met nieuwe ontwikkelingen en waar nodig onze aanpak snel moeten aanpassen.

Kennis ontwikkelen over nieuwe technieken en activiteiten

Van verschillende ontwikkelingen is nog niet precies bekend wat de effecten zijn op mens en milieu. Wat zijn bijvoorbeeld de (toekomstige) effecten op het milieu van windparken op zee? Wat gebeurt er onder de grond als steeds meer geothermieprojecten bij elkaar in de buurt komen te liggen? Welke invloed heeft waterstofopslag op de omgeving? We laten onderzoek doen, kijken naar ervaringen in andere landen en wisselen informatie uit met beleidsmakers, wetenschappers en bedrijven. We laten ons toezicht op veiligheid aansluiten bij de belangrijkste ontwikkelingen van het duurzame-energiesysteem. Dat gaat nu bijvoorbeeld om activiteiten op het gebied van waterstof, zoals ondergrondse opslag van waterstof en proefprojecten met het gebruik van waterstof voor de verwarming van woningen.

Meedenken en adviseren over wetten en regels voor veiligheid

Innovaties in het energiesysteem, zoals nieuwe technieken of het gebruik van nieuwe bronnen, gaan sneller dan de ontwikkeling van beleid en wetgeving. Voor nieuwe activiteiten zijn de eisen en het toezicht daarop vaak nog niet in de wet geregeld.

Voor het benutten van onze kennis is het belangrijk dat er vroegtijdig gesprekken zijn tussen de beleidsmaker en SodM.

Samenwerken aan toezicht

Door de overgang van het oude naar het nieuwe energiesysteem gaat het toezichtveld van SodM de komende decennia flink veranderen. SodM werkt daarom met een kennisagenda aan de ontwikkeling van deskundigheid. Ook zoeken we samenwerking met andere toezichthouders die zich met veiligheid bezighouden. Daarnaast geven we, naast gevraagde en ongevraagde adviezen, actief signalen af aan beleidsmakers over de veiligheid van het nieuwe energiesysteem.

Vooraf adviseren over veiligheid

De overheid vindt het belangrijk dat er in Nederland krachtig en vlot aan de energietransitie gewerkt wordt. De overheid helpt mee door bijvoorbeeld het aanvragen van vergunningen eenvoudiger te maken en door sneller besluiten te nemen. SodM ziet steeds vaker dat een vergunning wordt afgegeven waarin staat dat de onderneming op een later moment nog moet omschrijven wat de risico's van een project zijn en hoe het bedrijf die zal voorkomen. Op die manier is het niet zeker dat mogelijke nadelige effecten voor veiligheid en milieu op tijd worden gezien. Ook bij toekomstig gebruik zoals opslag. Als een project het milieu ernstig kan vervuilen, of als het werk gevaarlijk is voor werknemers, dan moet een bedrijf daar van

tevooren kennis van hebben en laten zien welke maatregelen het neemt om de risico's acceptabel te maken. Daarnaast vindt SodM het belangrijk dat omwonenden precies kunnen zien wat de plannen zijn en de risico's die daarbij horen.

Ten eerste zodat omwonenden weten waar ze aan toe zijn, maar ook omdat ze het recht hebben om mee te praten en bezwaar te maken. Dat gaat minder goed als de plannen en aanvragen nog vaag zijn.

2.3 De omgeving netjes achterlaten, nu en in de toekomst

Als een bedrijf stopt met het winnen van grondstoffen worden de installaties uit elkaar gehaald en verwijderd. Daarna worden de putten afgesloten. Bij het opruimen van de installaties kunnen bodem, lucht en water vervuild raken door materialen en stoffen die vrijkomen bij het opruimen.

Het verwijderen van installaties en putten heeft risico's voor de veiligheid en gezondheid van werknemers en de omgeving. Voorbeelden van deze gevaren zijn giftige stoffen of het werken op grote hoogte. SodM ziet erop toe dat deze werkzaamheden veilig uitgevoerd worden.

Na het verwijderen moet de omgeving schoon en veilig zijn. Dan kan zij gebruikt worden voor nieuwe doeleinden, bijvoorbeeld om huizen te bouwen. Daarnaast houdt SodM de gevolgen van de mijnbouw goed in de gaten. Dit doen wij nog lange tijd nadat het bedrijf is gestopt met de winning. Zeker bij activiteiten diep onder de grond kunnen de gevolgen nog vele jaren te merken zijn. Dit is te zien in Limburg, waar de problemen voor de omgeving nu nog bestaan, vele jaren na het stoppen van de steenkoolwinning. Ook in Groningen zullen gevolgen zoals bodemdaling en aardbevingen zich in de toekomst nog blijven voordoen.

Adviseren over plannen en rapporten bij afsluiten

SodM adviseert over de aanvragen die mijnbouwbedrijven bij de overheid moeten indienen als ze stoppen met hun werkzaamheden. Wanneer een bedrijf stopt met de winning in een gebied moet het een verwijderingsplan indienen. In een verwijderingsplan beschrijft een bedrijf hoe het de installaties gaat verwijderen en de omgeving schoon en veilig achterlaat. Wanneer een bedrijf klaar is met opruimen, schrijft het een rapport waarin het uitlegt hoe de installatie is verwijderd en de omgeving is schoongemaakt. Soms willen bedrijven leidingen achterlaten in de ondergrond. SodM beoordeelt deze plannen. We letten extra op bijzondere situaties, bijvoorbeeld als het bedrijf nog weinig ervaring heeft met het verwijderen van installaties. We zijn daarbij regelmatig in gesprek met andere overheden die ook vergunningen of adviezen moeten geven.

Op dit moment ontbreekt het aan een eenduidig kader waarmee de verschillende technieken om mijnbouwinstallaties op te ruimen, vergeleken kunnen worden. Het is nog onduidelijk wat mijnbouw, energiewinning en het opruimen of achterlaten van installaties en onderdelen daarvan betekenen voor het milieu. Daarnaast is wetgeving beperkt uitgewerkt en zijn technieken en toepassingsmogelijkheden sterk in ontwikkeling. In 2026 wordt door SodM gewerkt aan een overzicht waarmee verschillende ontmantelings-

technieken vergeleken kunnen worden. We gaan onderzoeken wat de milieurisico's daarvan zijn op de korte en lange termijn.

2.4 De leefomgeving en het milieu beschermen

Mijnbouw en energiewinning hebben gevolgen voor het milieu. Er kunnen bij het bouwen van, werken op en verwijderen van installaties allerlei stoffen en materialen in de bodem, de lucht en het water terecht komen. Dat kan schadelijk zijn voor de veiligheid van mens en milieu. Bedrijven hebben een zorgplicht en zijn verplicht zo min mogelijk schade aan het milieu te veroorzaken bij hun werk. SodM adviseert bij vergunningaanvragen over milieubescherming op basis van de milieuwetgeving en houdt toezicht op ondernemingen.

Kennis bijhouden en aanpassen aan ontwikkelingen

Om onze kennis op peil te houden, laten wij wetenschappelijk onderzoek doen en werken wij samen met andere organisaties in Nederland en daarbuiten. Daarnaast zorgen we er ook voor op de hoogte te zijn van veranderende wetgeving. Een van die wetten die in ontwikkeling zijn, is de Circulaire Economie Wet. In 2026 brengt SodM in kaart wat zijn toezichttaken zijn vanuit deze nieuwe wet.

De belangrijkste aandachtspunten en doelen rondom milieu, zoals milieueffecten in de ondergrond, het gebruik van potentieel zorgwerkende stoffen maar ook het verantwoord beheer van waterstromen, staan in de 'milieuambitie' van SodM. Een team milieuspecialisten bij SodM houdt ontwikkelingen op dit gebied bij. Op basis van een

evaluatie in 2026 en rekening houdend met de grootste milieurisico's zullen wij aan verschillende thema's rondom milieu werken.

Afval en de Circulaire Economie

Het is volgens landelijk beleid de bedoeling om (afval)materialen opnieuw te gebruiken in plaats van te storten of te verbranden. Er is ook nieuw beleid opgesteld voor hoe een bedrijf moet omgaan met afval, afvalwater en injectie daarvan in de diepe ondergrond. SodM beoordeelt in zijn adviezen en toezicht hoe ondernemingen omgaan met afval. Dit jaar vergroot SodM daarnaast zijn kennis over de nieuwste technieken en regels voor het omgaan met afval, door trainingen, het bezoeken van bijeenkomsten en samenwerking met andere organisaties.

Verbeteren inzicht in milieudata

In 2026 gaat SodM ook aan de slag met het op orde maken van onze milieudata. Deze data zijn van groot belang om een goede inschatting van risico's te kunnen maken en risicogestuurd toezicht te houden.

Inzicht in (zeer zorgwekkende) stoffen

Tijdens mijnbouw en energiewinning kunnen zogenaamde zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) vrijkomen. Ook gebruiken ondernemingen mijnbouw hulpstoffen. Dat zijn stoffen die gebruikt worden tijdens mijnbouwactiviteiten. SodM werkt aan kennis en overzicht van het gebruik en het vrijkomen van stoffen en de schade die deze stoffen kunnen veroorzaken. Zo kan SodM bepalen wat de grootste risico's zijn en sneller en effectiever

adviseren en beter toezichthouden om deze risico's te voorkomen of te beperken.

Luchtemissies

Schadelijke stoffen kunnen ook via de lucht worden verspreid, denk bijvoorbeeld aan stikstof, methaan en CO₂. Deze kunnen een bedreiging vormen voor de veiligheid van mens en milieu en daarom brengt SodM de emissies van deze stoffen in kaart. Dit doen we op basis van rapportages van ondernemingen. Zo zorgen wij ervoor dat belangrijke signalen op tijd worden opgevangen en er risicogestuurd toezicht kan worden gehouden.

Milieufafwegingen maken

SodM ziet toe op de bescherming van het milieu tijdens mijnbouwoperaties en energiewinning. Het is belangrijk om in kaart te brengen welke acties de minste gevolgen hebben voor het milieu. Om goed de risico's tegen elkaar af te kunnen wegen, is SodM bezig met het ontwikkelen van een afwegingskader hiervoor.

Milieuonderzoek

Om het ministerie van KGG en andere overheden goed te kunnen adviseren, is veel specialistische kennis nodig. Om onze kennis te vergroten, laten wij wetenschappelijk onderzoek doen naar milieueffecten. Daarbij maken wij gebruik van de wetenschappelijke kennis van kennisinstituten

zoals het RIVM en TNO. In 2026 zal SodM onderzoek laten doen naar de mogelijke milieueffecten van vrijkomende stoffen van windturbines op zee.

Energietransitie en milieu

De energietransitie leidt ook tot ontwikkelingen op de Noordzee, zoals CO₂-opslag waarbij bestaande infrastructuur van de voormalige olie- en gaswinning wordt hergebruikt. Voor deze ontwikkelingen zijn de milieueffecten niet altijd volledig in kaart gebracht. In 2026 pakt SodM dit op. SodM neemt ook deel aan de internationale OSPAR-werkgroep die hiervoor is opgericht.

Samenwerking in binnen- en buitenland

Door kennis, ervaring en goede voorbeelden uit te wisselen met andere organisaties kan SodM beter en met de nieuwste inzichten adviseren en toezichthouden. SodM doet daarom mee aan verschillende bijeenkomsten en netwerken in Nederland en daarbuiten. Zo neemt SodM deel aan OSPAR-werkgroepen. In OSPAR werken vijftien landen en de EU samen om het milieu van de noordoost Atlantische Oceaan (waaronder de Noordzee) te beschermen. Daar werkt SodM onder andere aan het verminderen van het gebruik van gevaarlijke stoffen. Ook werkt SodM samen met andere toezichthouders in het *International Regulators Forum* (IRF) en het *International Offshore Petroleum*

Environmental Regulators (IOPER) om wereldwijd de veiligheid en de bescherming van het milieu bij olie- en gasproductie op zee te verbeteren.

Aanpassen vergunningen aan nieuwe situatie

Soms hebben mijnbouwbedrijven oude vergunningen en zijn de regels of de situatie intussen veranderd. Ook kan een vergunning zo vaak zijn aangevuld dat er een onoverzichtelijke situatie is ontstaan. SodM vindt het belangrijk dat vergunningen duidelijk zijn. Duidelijke vergunningen helpen SodM ook bij het controleren of bedrijven zorgvuldig omgaan met de veiligheid voor mens en milieu. Daarom heeft SodM er bij het ministerie van KGG op aangedrongen om vergunningen bijgewerkt te houden. In 2025 is onderzocht welke vergunningen het belangrijkste zijn om als eerste aan te passen. Dat werk gaat door in 2026.

Goed letten op de gevolgen van gestapelde mijnbouw

Soms komen in een klein gebied meerdere mijnbouwactiviteiten samen. Dat noemen we gestapelde mijnbouw. Een voorbeeld daarvan is Zuidwending, in Oost-Groningen. Daar vindt al lange tijd zoutwinning plaats, er ligt aardgas en perslucht opgeslagen in de ondergrond en in de toekomst wordt er mogelijk ook waterstof opgeslagen. De samenloop van mijnbouwactiviteiten kan

3 Taken en onderwerpen in 2026

3.1 Algemene onderwerpen en ontwikkelingen	20	3.6 Gevolgen gaswinning en gasopslag in Groningen	28
3.2 Advies over vergunningen	21	3.7 Gasnetten	29
3.3 Windenergie op zee	22	3.8 Zoutwinning	32
3.4 Geothermie	24	3.9 Voormalige steenkoolwinning	34
3.5 Olie- en gaswinning	26		

3.1 Algemene onderwerpen en ontwikkelingen

SodM ziet een aantal belangrijke ontwikkelingen met gevolgen voor meerdere soorten mijnbouw en energiewinning.

Toezicht op de methaanverordening

Methaan is een sterk broeikasgas. Door te voorkomen dat het in de atmosfeer komt, zal de opwarming van de aarde minder snel verlopen. Om de uitstoot van methaan te verminderen, heeft de Europese Commissie de methaanverordening in het leven geroepen. Deze verordening stelt eisen aan de energiesector om de uitstoot van methaan tegen te gaan.

SodM is voorlopig aangewezen als een van de toezichthouders voor de methaanverordening. Wanneer de Uitvoeringswet methaanverordening van kracht is geworden, zal SodM het toezicht risicogestuurd en impactgericht uitvoeren. Dat wil zeggen dat we toezichthouden op locaties en bij bronnen waar de kans op het lekken van methaan het grootst is. Wij ontwikkelen een toezicht-arrangement met de nadruk op de volgende vijf sectoren: olie- en gaswinning, gasnetten, gesloten distributiesystemen, gasopslag in zoutcavernes en steenkoolmijnen.

Om de risico's te kunnen vaststellen, zullen de onder toezicht gestelde bedrijven data gaan bijhouden over hun emissies, incidenten en lekreparaties.

SodM ontwikkelt een *web portal* waar deze data aangeleverd kunnen worden. Met behulp van onder andere AI worden deze data geanalyseerd en wordt vastgesteld waar de grootste risico's zitten. Om het toezicht voor te bereiden en de eerste inspecties in 2026 uit te kunnen voeren, heeft SodM een project-team ingesteld.

Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke)

Elk land heeft bedrijven en organisaties die belangrijke diensten en producten leveren zoals gezondheidszorg, drinkwater en energie. Deze diensten worden ook wel kritieke entiteiten genoemd. Binnen Europa zijn afspraken gemaakt om de weerbaarheid van deze bedrijven en organisaties tegen fysieke en digitale dreigingen te garanderen. Sommige van deze bedrijven vallen onder het toezicht van SodM. Om de weerbaarheid van Europese lidstaten te versterken, heeft de EU eind 2022 de *Critical Entities Resilience Directive* (CER-richtlijn) aangenomen. Het doel is om belangrijke voorzieningen in Europa goed te beschermen en sterker te maken en zo de Europese markt veilig te houden. De Rijksoverheid werkt aan de omzetting van de CER-richtlijn naar nationale wetgeving: de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke). De Wwke en de Cyberbeveiligingswet (Cbw) moeten de (digitale) weerbaarheid van organisaties in Nederland helpen verbeteren. De Wwke richt zich op alle risico's die de levering van essentiële diensten kunnen verstoren. De Cbw gaat specifiek over de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen,

waaronder operationele technologie. Sommige incidenten en verstoringen kunnen fysieke impact hebben op de veiligheid. Denk aan elektronische sloten, (seismologische) monitoringssystemen of fysieke en digitale regelsystemen in machines. Bedrijven moeten beter bestand zijn tegen door mens of natuur veroorzaakte dreigingen, zoals cyberaanvallen, extreem weer en hybride aanvallen.

SodM gaat samen met onder andere de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI) toezichthouden op de Wwke. Dit toezicht richt zich op door de minister van KGG aangewezen kritieke entiteiten in de energiesector. Daarnaast adviseert SodM de minister over werkbare regels. Ook werken wij samen met toezichthouders die toezicht gaan houden op de kritieke entiteiten van andere sectoren. De drie hoofdonderwerpen van de Wwke zijn meldplicht, zorgplicht en risicobeoordeling. Kritieke entiteiten moeten na inwerkingtreding van de wet een risicobeoordeling op het gebied van weerbaarheid hebben. Deze moet een afspiegeling zijn van de sectorale risicobeoordeling die door de minister van KGG wordt opgesteld.

Aandacht voor veiligheid en toezicht in de nieuwe Mijnbouwwet

In de Mijnbouwwet staan regels voor het naar boven halen en gebruiken van stoffen uit de diepe ondergrond. Dit zijn bijvoorbeeld zout, olie of warm water (geothermie). In de Mijnbouwwet staan ook regels over het opslaan van stoffen in de ondergrond, zoals aardgas of CO₂.

De wet regelt wie toezicht houdt op de activiteiten en de veiligheid daarvan. Door de energietransitie zijn er veel nieuwe ontwikkelingen. Nieuwe technieken zorgen ervoor dat de wet niet goed meer past bij wat er in de praktijk gebeurt. Daarom wordt de Mijnbouwwet aangepast. SodM adviseert het ministerie van KGG over de veiligheid voor mens en milieu in de Mijnbouwwet. Dat doen we door gesprekken te voeren met de ontwerpers van de wet. In deze gesprekken geven wij ideeën en tekstvoorstellen. Voor inwerkingtreding beoordelen wij of de wet uitvoerbaar is voor ons. Wanneer de wet in werking treedt, gaan wij toezichthouden op hoe bedrijven tijdens de hele levenscyclus van hun mijnbouwactiviteiten omgaan met risico's, ook in de periode nadat de werkzaamheden zijn afgerond. Het doel is om te zorgen voor een veilige en gezonde leefomgeving, die ook zo wordt ervaren door de mensen in Nederland.

Voldoende geld voor nu en later

Bedrijven die de diepe ondergrond gebruiken of energie winnen, moeten zich houden aan regels die in de wet en in vergunningen staan. Ook wanneer een bedrijf gestopt is met het winnen, heeft het nog verplichtingen. Bedrijven moeten de omgeving altijd schoon en veilig achterlaten. Het uitgangspunt van de Mijnbouwwet is dat ondernemingen voldoende geld hebben om zich aan hun plichten te houden. De kosten voor het nemen van

maatregelen bij onverwachte gebeurtenissen en opruimen kunnen hoog zijn. SodM heeft zorgen over het reserveren van geld door mijnbouwbedrijven voor onverwachte gebeurtenissen, het afbreken van installaties en het goed achterlaten van de omgeving. Als bedrijven daar niet genoeg geld voor reserveren, kunnen er risico's ontstaan voor de veiligheid van mens en milieu. Er wordt onderzoek gedaan naar mijnbouwsectoren waar onverwachte of toekomstige kosten problemen kunnen opleveren. In 2026 betreft dit de sectoren zoutwinning, olie- en gaswinning en geothermie. SodM wil graag weten hoe het risico verkleind kan worden en hoe we het ministerie van KGG hierover het beste kunnen adviseren.

Het ministerie van KGG heeft aangegeven onderzoek te doen naar de financiële positie van zoutwinningsbedrijven voor het (toekomstige) opruimen van hun activiteiten. SodM wil bijdragen aan dit onderzoek, omdat we zorgen hebben over de mate waarin de zoutsector de benodigde financiële voorzieningen heeft getroffen. Bijvoorbeeld na afloop van de winning waarin de noodzaak kan bestaan tot vullen, gecontroleerd aflaten, afsluiten en langdurige nazorg van cavernes. Het onderzoek moet SodM een beter inzicht geven in de benodigde financiële voorzieningen bij bedrijven. Het kan ook helpen het toekomstig toezicht van SodM hierop beter in te richten.

Controle op de kwaliteit van putten

Putten die gebruikt worden bij het winnen van olie, gas, zout of aardwarmte kunnen met de tijd kapot gaan. Slijtage kan leiden tot lekkages, vervuiling van de bodem of ongelukken. Oudere putten leveren vaak minder productie op, terwijl ze wel extra onderhoud nodig hebben. Niet alle ondernemingen controleren en onderhouden putten voldoende. Soms worden oudere putten niet meer gebruikt, maar ook nog niet opgeruimd. Dat geeft extra risico's voor de omgeving.

SodM beoordeelt de kwaliteit en het onderhoud van putten op zee en op het land. We controleren of ondernemingen genoeg doen om putten in een goede staat te houden. Als dat niet gebeurt, handhaven we. Dat doen we ook door middel van systeemtoezicht op het kwaliteitsmanagement van operators (*Well Integrity Management Systems*) en door te controleren of zij zich in de uitvoering houden aan de kwaliteitsnormen en -systemen en het opvolgen van geconstateerde gebreken. Waar nodig handhaven we de regels.

3.2 Advies over vergunningen

Advies over vergunningen voor activiteiten en installaties onder de grond

Ondernemingen die stoffen willen winnen uit de diepe ondergrond hebben een vergunning nodig. Ze moeten hun plannen voorleggen aan de minister van KGG en een vergunning aanvragen.

Voorbeelden van activiteiten waar een vergunning voor nodig is, zijn: het opsporen en winnen van olie, gas, zout en aardwarmte. Of het in de bodem opslaan van stoffen zoals gas, CO₂ en waterstof. SodM onderzoekt of de ingediende plannen compleet zijn en of er goed toezicht op gehouden kan worden. SodM adviseert de minister van KGG over deze vergunningen. Daarbij beoordelen we of ondernemingen de risico's van hun activiteiten goed omschrijven en wat zij eraan doen om onveilige situaties of schade te voorkomen. We kijken bijvoorbeeld naar mogelijke gevolgen zoals aardbevingen en bodemdaling en naar risico's voor het milieu. Daarnaast adviseren we ook ongevraagd over veiligheidszaken bij mijnbouw en energiewinning.

Advies over vergunningen voor activiteiten en installaties boven de grond

Mijnbouw en energiewinning hebben ook gevolgen voor de omgeving. Zo kan het plaatsen van installaties of van pijpleidingen leiden tot ongelukken, vervuiling of schade. We controleren rapporten, plannen en maatregelen van het bedrijf om het milieu te beschermen. We beoordelen de onderwerpen van de installaties die de onderneming wil bouwen. Onderwerpen waar we naar kijken, zijn bijvoorbeeld werken met gevaarlijke stoffen, omgaan met afval, geluid, uitstoot en gevolgen voor de

bodem. Hierbij besteden we de meeste aandacht aan de onderwerpen die de grootste risico's voor het milieu opleveren.

Besluiten nemen over activiteiten

Voor bepaalde activiteiten moeten mijnbouw-ondernemingen van tevoren apart toestemming vragen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het werken met bepaalde schadelijke stoffen, het in gebruik nemen van een pijpleiding, of het tijdelijk verwijderen van een beveiliging voor onderhoudswerk. SodM besluit over dit soort aanvragen. Wij controleren of de plannen aan alle voorwaarden voldoen.

Besluiten nemen over rekeningen voor toezicht

In sommige gevallen moeten mijnbouw-bedrijven en netbeheerders 'retributies' betalen; dat betekent dat ze meebetalen aan het werk van SodM. De gedachte daarachter is dat het werk van SodM ook goed is voor de bedrijven zelf, omdat het de veiligheid en het vertrouwen van de omgeving vergroot. In de Mijnbouwregeling staat welke bedrijven retributies moeten betalen en waar ze aan moeten bijdragen. Het ministerie van KGG stuurt de rekening en ontvangt de betaling.

3.3 Windenergie op zee

De energietransitie betekent dat we in Nederland meer duurzame energiebronnen gaan gebruiken, zoals windenergie. Er worden windparken gebouwd op de Noordzee, met steeds grotere windturbines die steeds meer energie opwekken.

Toezicht op nieuwe activiteiten bij windparken

Nieuwe ondernemingen zijn niet altijd goed bekend met hoe je veilig werkt op zee. Zo is er bijvoorbeeld weinig ervaring met veilig duikwerk. De eigenaren en ontwikkelaars van windparken die al wat langer op de Noordzee werken, krijgen nu te maken met andere en nieuwe bedrijven. Ook is er steeds meer medegebruik in windparken, bijvoorbeeld in de vorm van zeewierkweek of zonneparken op zee. Dit brengt nieuwe risico's met zich mee, bijvoorbeeld voor de bereikbaarheid van windturbines. SodM ziet daarnaast dat het besef van veiligheid niet bij alle bedrijven op orde is. We zien toe op veilig werken, ook bij samenwerking met bedrijven waar SodM geen toezichthouder op is. We inspecteren bij de uitvoering van werkzaamheden op zee en bezoeken ook bedrijven voordat ze aan de slag gaan op zee om te beoordelen of ze de regels kennen en toepassen.

Extra aandacht voor arbeidsveiligheid

De toenemende activiteiten en de krappe arbeidsmarkt zorgen ervoor dat er meer mensen op zee werken met soms onvoldoende ervaring en kennis. Door verschillen in taal en manier van werken begrijpen medewerkers elkaar niet altijd goed. Hierdoor lopen werknemers meer risico en is de kans op ongelukken onnodig hoog. SodM stuurt erop aan dat ondernemers de werksituatie veiliger maken, onder andere door voorlichting te geven, te inspecteren en in gesprek te gaan met mensen op de werkvloer. Daarbij controleren we hoe het staat met certificaten, opleidingsniveau en vaardigheden van werknemers en of de instructies voor iedereen begrijpelijk zijn. In 2026 hebben we daarnaast extra aandacht voor noodprocedures.

Installaties met hoogspanning

Er komen steeds meer windturbines en installaties met een hoogspanningsaansluiting op de Noordzee. De processen en werkafspraken voor veilig werken en onderhoud zijn niet altijd voldoende aangepast aan de bijzondere omstandigheden van het werken met hoogspanning

op zee. Op zee zijn goede afspraken en routines voor als er iets misgaat extra belangrijk, want hulpdiensten zijn niet zo snel ter plaatse als op land. SodM voert inspecties uit om ervoor te zorgen dat ondernemers de risico's van werken met hoogspanning op zee voldoende begrijpen en de juiste maatregelen nemen om dat veilig te doen.

3.4 Geothermie

Op steeds meer plekken in Nederland wordt warm water uit de diepe ondergrond gebruikt om kassen, huizen en andere gebouwen op een duurzame manier te verwarmen. De overheid helpt bij het ontwikkelen van geothermie met verschillende regelingen en subsidies. Dat doet ze omdat geothermie een van de weinige duurzame manieren is om warmte op te wekken in de Nederlandse energietransitie. Geothermie, een relatief nieuwe vorm van mijnbouw, wordt steeds dichter bij stedelijke gebieden ontwikkeld. Daar besteedt SodM extra aandacht aan door erop te letten dat nieuwe projecten zó worden ontworpen dat er minder kans is op lekkages. Ook moet het project later op een veilige en zorgvuldige manier kunnen worden opgeruimd.

Veiligheid werknemers

SodM blijft in 2026 oog houden voor de veiligheid van werknemers. Dat doen wij tijdens het aanleggen, gebruiken en onderhouden van installaties. Tijdens reguliere inspecties komen vaak veel onderwerpen tegelijk aan bod. Daarom voert SodM in 2026 ook thematische inspecties uit. Bij zo'n inspectie staat een specifiek onderwerp centraal. Voorbeelden zijn: machineveiligheid, asbest of de veiligheidscultuur van een onderneming. Zo draagt SodM bij aan het verder professionaliseren van geothermiebedrijven.

Geothermie in de omgeving van gebouwen

Er komen steeds meer geothermie-installaties in omgevingen waar veel gebouwen staan en waar mensen wonen en werken. Daarom wil het ministerie van KGG voorschrijven hoe aardwarmte op een veilige en verantwoorde manier kan worden gewonnen in dichtbebouwde gebieden. De verwachting is dat dit plan er in 2026 is. SodM adviseert het ministerie over de eisen voor de veiligheid van de omgeving en omwonenden, zoals regels over de afstand tussen geothermie-installaties en gebouwen. Daarnaast vinden we het belangrijk om de ervaringen van omwonenden te gebruiken in ons werk. We onderzoeken hoe deze ervaringen kunnen worden gebruikt bij inspecties en in adviezen aan het ministerie.

Bevingen en bewegingen van de ondergrond

Activiteiten in de diepe ondergrond kunnen bevingen en andere bewegingen veroorzaken. De kans op aardbevingen bij geothermie in Nederland is klein. Als er toch een aardbeving plaatsvindt, moeten bedrijven snel en op de juiste manier reageren. SodM controleert of bedrijven dat goed doen. SodM bekijkt analyses van aardbevingsrisico's, plannen om risico's te beperken en rapporten over metingen en controles. Als er een aardbeving plaatsvindt, onderzoeken we wat de oorzaak is en zorgen we dat de juiste stappen worden genomen. We laten onderzoek doen naar groundbewegingen en het meten daarvan en gebruiken die kennis in adviezen aan het ministerie van KGG.

Toezicht op veiligheid, gezondheid en milieu

Om aardwarmte te gebruiken, moet er diep in de grond worden geboord en warm water worden opgepompt. Bij het boren kunnen ook andere stoffen naar boven komen, zoals aardgas, zout of vervuilde grond. Als hier niet juist mee wordt omgegaan, kan dit veiligheidsrisico's opleveren voor mensen die werken op de mijnbouwlocatie of voor omwonenden. Het water dat gebruikt is, wordt weer teruggepompt. Het terugpompen van afgekoeld water en andere werkzaamheden, zoals boren, kunnen de bodem verstoren en schadelijk zijn voor het milieu. Ook als ondernemingen voorzorgsmaatregelen nemen om nadelige effecten zo veel mogelijk te voorkomen, zijn deze effecten in de diepe ondergrond niet altijd te voorspellen of helemaal uit te sluiten. Ondernemingen zijn daarom wettelijk verplicht om de risico's van geothermie te kennen en voldoende maatregelen te nemen om nadelige effecten of schade te voorkomen. SodM houdt er toezicht op dat bedrijven dit doen en dat zij zorgen voor de veiligheid en gezondheid van hun werknemers en omwonenden.

Gevolgen van geothermie op de lange duur

Het is belangrijk dat mensen veilig zijn en het milieu goed wordt beschermd, tijdens en na het winnen van aardwarmte. Daarom moet goed worden onderzocht wat de gevolgen zijn van geothermie

voor de ondergrond. Denk hierbij aan mogelijke gevolgen die later nog kunnen optreden, zoals bodembeweging of vervuiling van het grondwater bij het opruimen van mijnbouwinstallaties. Ook het opnieuw gebruiken van de diepe bodem op plaatsen waar eerder mijnbouw was, zorgt voor nieuwe vragen en uitdagingen. In 2025 is hiervan door SodM een inventarisatie gemaakt en in 2026 zal verder onderzoek worden gedaan. Op basis hiervan kunnen passende beheersmaatregelen worden ontwikkeld.

Bescherming grondwaterlagen

Bij het boren naar aardwarmte is het belangrijk dat kwetsbare grondwaterlagen goed beschermd blijven. Voorkomen moet worden dat zoet en zout water zich kunnen vermengen. Volgens de Mijnbouwwet moet in het werkprogramma voor het boren van een put worden uitgelegd hoe zoet en zout grondwater van elkaar worden gescheiden. Ook moet worden beschreven hoe het grondwater in het gebied is opgebouwd, uit welke lagen de ondergrond bestaat, hoe de scheiding na het boren behouden blijft en hoe wordt gecontroleerd dat de afdichting goed werkt.

Bij geothermieboringen worden soms nieuwe technieken uit andere sectoren gebruikt. Uit de civiele bouwsector worden technieken gebruikt om putten te boren of af te dichten. Het is vaak niet duidelijk of deze technieken bij diepe boringen voor geothermie ook goed werken. Door die onbekendheid is het niet vanzelfsprekend dat zulke nieuwe

methoden goed passen binnen de Mijnbouwwet. Om ervoor te zorgen dat de bescherming van het grondwater ook bij nieuwe technieken goed geregeld is, werkt SodM samen met de ILT, TNO en KWR aan onderzoek naar strengere normen, betere controles en duidelijkere eisen. Het doel is dat vanaf 2028 alle geothermieprojecten voldoen aan heldere veiligheidsregels, met een betrouwbare afdichting die lekkages voorkomt en het grondwater blijvend beschermt.

Verwijderen van putten

Volgens de huidige wetgeving moeten putten die niet meer worden gebruikt binnen een jaar worden verwijderd. Anders moet een onderneming een vrijstelling aanvragen. SodM kan voorwaarden stellen aan deze vrijstelling. Er zijn verschillende geothermielocaties waar putten buiten gebruik zijn gesteld, zonder dat er een verwijderingsplan is ingediend of een vrijstelling is aangevraagd. Het niet verwijderen van deze putten, of het niet aanvragen van een vrijstelling hiervoor, levert een verhoogd risico op voor de bescherming van bodem en grondwater. SodM wil in 2026 extra aandacht besteden aan deze verwijderingsplicht, zodat risico's voor de omgeving worden beperkt.

Stroming tussen verschillende aardlagen

Bij geothermie verspreidt afgekoeld water zich vanuit de injectieput ondergronds. Soms is niet zeker dat het water in dezelfde laag terechtkomt als waar het vandaan komt. Stroming tussen verschillende aardlagen kan op lange termijn leiden tot

onverwachte gevolgen. We onderzoeken de effecten hiervan op de lange termijn veiligheid en gebruiksmogelijkheden van de ondergrond.

Voldoende geld voor nu en later

Ondernemingen moeten gedurende de gehele levenscyclus (inclusief de nazorg in de toekomst) zorgen voor de veiligheid van mens en milieu rond geothermieprojecten. SodM ziet dat vooral nieuwe en kleinere geothermiebedrijven hun financiën/reserves niet voldoende op orde hebben om blijvend te zorgen voor onderhoud en/of opruimen. SodM gaat in 2026 meer toezien op de financiële zekerheidsstelling door geothermiebedrijven om te voorkomen dat de rekening voor eventuele schade bij de belastingbetaler terechtkomt. Want bij een eventueel faillissement van een bedrijf draait de overheid op voor de kosten.

3.5 Olie- en gaswinning

SodM houdt toezicht op het winnen van olie en gas, met extra aandacht voor de gevolgen voor het milieu en voor de arbeidsrisico's die ontstaan door tekorten aan personeel. Veel installaties, putten en pijpleidingen voor olie- en gaswinning worden niet meer of anders gebruikt (bijvoorbeeld voor opslag van CO₂). Veilig stoppen met de productie en het opruimen of opnieuw gebruiken van installaties is een belangrijk aandachtspunt voor SodM in de komende jaren. Door de Verordening voor een nettonulindustrie zal de behoefte aan CO₂-opslag toenemen. Hierdoor zal mogelijk ook het hergebruik van installaties en pijpleidingen toenemen. Steeds meer partijen komen met plannen en richten bedrijven op in deze groeiende groene markt. Die plannen worden steeds concreter: de eerste CO₂-injecties beginnen mogelijk al in 2026. SodM houdt in samenwerking met andere toezichthouders toezicht op de operatie, inclusief de injecties.

Ontmantelen van installaties

In 2026 worden veel locaties voor olie- en gaswinning gesloten, uit elkaar gehaald en opgeruimd. SodM houdt hierbij toezicht op de veiligheid van de mens en de bescherming van het milieu. We adviseren de minister van KGG over veiligheid bij de plannen van ondernemingen voor het verwijderen van installaties op zee. Daarbij is een uitgebreide

voorbereiding op de bijzondere omstandigheden offshore noodzakelijk. We letten daar extra op in onze adviezen. We controleren ook of ondernemers goed zorgen voor de veiligheid van hun medewerkers.

Beschermen van het milieu

SodM ziet erop toe dat bedrijven zich houden aan de wet en aan de regels uit de vergunningen die het milieu beschermen. Ondernemingen moeten voorkomen dat schadelijke stoffen in de lucht, de bodem of het water terechtkomen. SodM ziet erop toe dat ondernemingen precies weten welke stoffen worden gebruikt of aanwezig kunnen zijn. We controleren of er goede plannen zijn om het gebruik van die stoffen te verminderen, en we controleren dat er ook echt veilig volgens die plannen wordt gewerkt. De regels en het toezicht zijn extra streng voor de zogenaamde zeer zorgwekkende stoffen.

Op veel mijnbouwinstallaties zijn verbrandingsmotoren aanwezig. Er zijn verschillende Europese en Nederlandse wetten en regels die de omgeving en het milieu beschermen tegen schadelijke stoffen die vrijkomen uit verbrandingsmotoren (zoals fijnstof en NO_x). SodM beoordeelt de rapportages van ondernemingen op deze regels.

Bij olie- en gaswinning komt water mee omhoog: productiewater. Dat water wordt geloosd bij gaswinning op zee. Er zijn regels voor de samenstelling van productiewater, dus hoeveel er van bepaalde stoffen in dat water mag zitten. Soms komt er ook een vervuilende stof in zee door een ongeluk of een ander probleem. Ondernemingen moeten hierover rapporteren aan SodM, maar dat gebeurt niet altijd goed of op tijd. SodM controleert en inspecteert in 2026 op het lozen van productiewater in zee en op het melden van ongelukken of voorvallen waarbij stoffen in zee terechtkomen.

SodM houdt toezicht op waterinjectie: het terugbrengen van productiewater in de diepe ondergrond. De afgelopen jaren hebben we hier veel aandacht aan besteed en vragen over beantwoord, bijvoorbeeld over de locatie Schoonebeek. In 2026 komen nieuwe waterinjectieputten en -locaties in gebruik. We doen voor en tijdens de waterinjectie inspecties en houden toezicht op de manier waarop ondernemingen waterinjectie bewaken.

Toezicht op regels voor de leefomgeving

Mijnbouwactiviteiten kunnen nadelige gevolgen hebben voor de leefomgeving, zoals harde geluiden, of het vrijkomen van stoffen in de lucht of de bodem. Wat wel of niet mag, staat onder andere

in de Omgevingswet. SodM houdt toezicht op de voorschriften uit de (omgevings)vergunningen die de leefomgeving beschermen. Dat doen we door te inspecteren en rapporten te beoordelen, maar ook door bijzondere gebeurtenissen met mogelijke nadelige gevolgen te onderzoeken.

Werknemers beschermen

SodM ziet bij inspecties en in rapporten dat ondernemingen niet altijd precies weten welke gevaren er zijn bij het werk en daar dus ook niet voldoende naar handelen. Medewerkers kunnen bijvoorbeeld bij hun werk in de olie- en gaswinning in aanraking komen met stoffen die schadelijk zijn voor hun gezondheid, zoals asbest, chroom 6, radioactieve stoffen, benzeen of kwik. Werken op zee kent bijzondere gevaren voor werknemers, zoals bij het overstappen van een vaartuig op een platform, bij klimmen en werken op hoogte of bij bepaalde weersomstandigheden. Ook duikwerkzaamheden vormen een risico. Het is lichamelijk zwaar werk, met kans op (ernstige) ongelukken. SodM ziet erop toe dat ondernemingen deze risico's verder onderzoeken en actie ondernemen om werknemers te beschermen. We controleren of ondernemingen de verplichte meldingen doen over gevaarlijke stoffen en of ze een goed plan hebben om gezond en veilig te werken. We zien dat goed personeel in de olie- en

gassector schaars is, waardoor er extra druk kan ontstaan. Daarom zien we toe op naleving van de arbeidstijdenwet.

In 2025 zijn alle olie- en gasbedrijven bezocht en is aandacht besteed aan risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). De ondernemingen hebben hun RI&E's geactualiseerd en maken plannen om de risico's voor het personeel te verminderen. Deze plannen zullen in 2026 worden beoordeeld. Ook moedigen we aan dat bedrijven kennis over deze risico's verzamelen en delen.

Voor SodM is inspecteren op zee minder gemakkelijk dan op land, onder andere vanwege het vervoer naar de locaties. We maken afspraken met andere vervoerders, maar maken ook gebruik van politiehelikopters om onaangekondigd te kunnen inspecteren.

Goede staat van installaties, putten en leidingen

Installaties, putten, leidingen en andere onderdelen moeten bij olie- en gaswinning in goede staat zijn om ongelukken en milieuvervuiling te voorkomen. In 2026 besteedt SodM hier bijzondere aandacht aan. Bij het boren, aanleggen, onderhouden of repareren van putten kunnen gassen en vloeistoffen in de bodem, de lucht of het water lekken. Voor uitvoerenden is er extra kans op ongelukken, omdat er veel hijswerk moet gebeuren

en ze met grote en zware machines werken. SodM besteedt in 2026 aandacht aan het werken aan putten bij nieuwe ontwikkelingen en bij bestaande putten. Dat doen we met inspecties en door ontwerpen en plannen te beoordelen.

Bevingen, bewegingen en vervuilingen door activiteiten in de ondergrond

Het winnen van olie en gas of het opslaan van gas kan invloed hebben op de ondergrond. Er kunnen stoffen zoals gas of vuil water in de ondergrond lekken en aardbevingen of bodemdaling ontstaan. Dat kan tot schade aan het milieu of gebouwen leiden. SodM beoordeelt de uitkomsten van metingen van bevingen en bodemdaling en laat verschillende onderzoeken doen naar bewegingen in de ondergrond. We controleren of de installaties en opslagen in goede staat zijn. We zorgen ervoor dat ondernemingen aan omwonenden laten weten wat er in de ondergrond gebeurt. Onze inspecteurs en experts leggen ook zelf actief uit wat zij zien en doen voor de veiligheid van de ondergrond, bijvoorbeeld tijdens gesprekken bij informatiebijeenkomsten.

Veiligheid ondergrondse opslag

In Nederland wordt op verschillende plaatsen aardgas en gasolie bewaard in ondergrondse opslagen. Op plaatsen met opslag van grote hoeveelheden stoffen zijn de eisen aan de veiligheid extra hoog. Die eisen staan in de SEVESO-richtlijn. SodM inspecteert de opslagen volgens de regels van die richtlijn.

Opslag van CO₂ in de ondergrond

CO₂ komt onder andere vrij bij het verbranden van aardgas. CO₂ is een broeikasgas dat bijdraagt aan de opwarming van de aarde. Een manier om te zorgen dat er minder CO₂ in de lucht komt, is om het af te vangen en op te slaan in de diepe ondergrond. In Nederland worden projecten voorbereid om CO₂ op te slaan onder de zeebodem in lege reservoirs waaruit aardgas is gewonnen. SodM houdt toezicht op voorbereidende werkzaamheden voor het opslaan van CO₂ en op de injectie van CO₂ zodra hier sprake van is. We volgen de laatste ontwikkelingen van deze techniek, zodat we goed op de hoogte blijven en ons toezicht steeds kunnen aanpassen aan de nieuwste situatie.

Ontwikkelen toezicht

De manier waarop SodM toezicht houdt, verandert mee met de snelle veranderingen in de sector. Om soepel en kritisch toezicht te houden op nieuwe ontwikkelingen moeten we die snel kunnen begrijpen en erop reageren. We besteden in 2026 daarom extra tijd en aandacht aan het aanpassen van onze kennis en manier van werken. Dat doen we onder andere door training, het ontwikkelen van nieuwe standaarddocumenten en het verbeteren van samenwerking.

Voldoende geld voor nu en later

SodM ziet dat veel olie- en gasbedrijven van eigenaar veranderen. Ook komen er nieuwe ondernemingen bij. SodM wil zekerheid hebben dat nieuwe eigenaren voldoende financiële draagkracht hebben, dat wil zeggen dat ze ook in de toekomst de kosten kunnen betalen van hun plichten om mens en milieu te beschermen. SodM onderzoekt dit jaar hoe we erop kunnen toezien dat olie- en gasbedrijven genoeg geld reserveren voor die plichten.

Internationale kennis en samenwerking

Olie- en gaswinning vindt over de hele wereld plaats. SodM wil de ervaringen en kennis uit andere landen gebruiken voor goed en modern toezicht. Daarom neemt SodM deel aan verschillende internationale bijeenkomsten en samenwerkingen, zoals NSOAF, IOPER en OSPAR.

3.6 Gevolgen gaswinning en gasopslag in Groningen

De gaswinning uit het Groningen-gasveld is sinds april 2024 helemaal gestopt. De NAM sluit alle putten af en haalt de installaties weg. Door de jarenlange gaswinning kan de bodem nog langere tijd dalen en beven. Ruim 9.000 woningen in Groningen voldoen nog niet aan de veiligheidsnorm en moeten daarom worden versterkt. Dit duurt nog meerdere jaren. SodM houdt daarom ook de

komende jaren toezicht op de gevolgen van de gaswinning uit het Groningen-gasveld. De gaswinning is overigens nog niet helemaal voorbij in de provincie Groningen: uit 17 kleinere gasvelden wordt nog steeds aardgas gewonnen.

Toezicht op de gevolgen van gaswinning en gasopslag

De gevolgen van de gaswinning uit het Groningen-gasveld, zoals bodemdaling en aardbevingen, gaan nog enige tijd door. Maar hoe lang en hoe vaak zal het grote gasveld nog beven? Dat is een belangrijke vraag voor de mensen in Groningen. In 2026 kijken wij daarom kritisch of de modellen het werkelijke aantal en de zwaarte van de aardbevingen nog steeds goed voorspellen. Zo nodig adviseren wij de minister van KGG hierover.

SodM houdt toezicht op hoe de NAM de gevolgen van al haar mijnbouwactiviteiten meet en beheerst. Dit gaat niet alleen over het Groningen-gasveld, maar ook over de gasopslagen in Norg en Grijpskerk. In Groningen ligt, net als in andere delen van Nederland, gas opgeslagen in de diepe ondergrond. Dit gas wordt gebruikt als er extra vraag is, bijvoorbeeld bij zeer lage buitentemperaturen. Ook een gasopslag beïnvloedt de omgeving en de bodem. We controleren de rapporten van de NAM over aardbevingen, de hoeveelheid bodemdaling en de drukken in de gasopslagen. Onze bevindingen delen wij met de minister van KGG.

SodM is zich aan het voorbereiden op het lange termijn toezicht op de gevolgen van de gaswinning uit het Groningen-gasveld. We kijken hierbij zowel naar de gevolgen voor de bodem en het milieu als naar de gevolgen voor de gezondheid en het welzijn van mensen. In de afgelopen twee jaar hebben we onderzocht welke risico's er zijn en welke nieuwe risico's kunnen ontstaan. Dit hebben we samen met experts en bewoners gedaan. We werken de uitkomsten de komende jaren stapsgewijs uit tot een toezichtkader voor systematisch risicobeheer in Groningen. Sommige risico's vallen niet onder ons toezicht. Die bespreken we met andere partijen zoals gemeenten, provincie en waterschappen.

Veilig wonen blijft het doel

Bewoners van het aardbevingsgebied moeten veilig kunnen wonen, werken en leven. Het versterken van woningen gaat echter trager dan gepland. De focus van SodM is er dan ook op gericht dat de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) de versterkingsopgave zo snel mogelijk goed afrondt. We beoordelen hiervoor de plannen van de NCG en de gemeentes. Ook adviseren we de staatssecretaris Herstel Groningen over de snelheid en omvang van het versterkingsprogramma. We vinden het belangrijk dat woningen die nieuw worden toegevoegd aan de versterkingsopgave niet zwaarder worden versterkt dan nodig. Onnodige versterking kan extra overlast en vertraging veroorzaken. Het Adviescollege Veiligheid Groningen onderzoekt dit nu. In 2026 adviseren wij hierover. Verder heeft

SodM in 2025 de staatssecretaris Herstel Groningen geadviseerd om de kwaliteitsborging bij de NCG te verbeteren. SodM blijft de ontwikkelingen op dat gebied nauwlettend volgen.

Zorgen en signalen van bewoners

De gevolgen van de gaswinning raken bewoners persoonlijk. Onzekerheden over aardbevingen, schade en lange wachttijden leiden bij sommige bewoners tot stress of gezondheidsklachten. SodM gaat ook in 2026 in gesprek met bewoners en lokale vertegenwoordigers. We luisteren naar hun zorgen en signalen en nemen dit mee in ons toezicht en onze adviezen. Ook de NAM heeft hierin een verantwoordelijkheid. Bijvoorbeeld als omwonenden zorgen hebben over het opruimen van oude gaswinningslocaties. Onze inspecteurs gaan in 2026 daarom gericht inspecteren op de omgevingscommunicatie door de NAM.

Opruimen van installaties

De NAM verwijdt de installaties en sluit de putten veilig af. SodM inspecteert of de NAM dit goed doet. In 2026 gaan we het toezicht op het gehele ontmantelingsproces verder verbeteren. Dit gaat van het buiten gebruik stellen van installaties tot de overdracht aan de landeigenaar en de nazorgfase. Tot slot zetten we onderzoek voort naar de milieueffecten van de verschillende technieken die de NAM gebruikt om putten af te sluiten in Groningen.

Kennis en gegevens goed bewaren

Het vertrek van medewerkers bij de NAM en bij kennisinstituten kan leiden tot verlies van kennis over het Groningen-gasveld en de Groningse ondergrond. Ook bestaat het risico dat belangrijke en kostbare data verloren gaat. Het goed bewaren van data is belangrijk voor toekomstig toezicht en voor veilig en verantwoord gebruik van de ondergrond. Het kabinet heeft daarom in zijn reactie op het rapport van de Parlementaire Enquête Aardgaswinning Groningen besloten dat er 'méér kennis, betere data en monitoring van mijnbouweffecten' moet komen (maatregel 49). SodM houdt toezicht op de voortgang hiervan. Om dit goed te kunnen doen, gaan we ons in 2026 verder verdiepen in de kennis en data die belangrijk zijn om te bewaren voor de toekomst.

3.7 Gasnetten

De komende 10 tot 20 jaar verandert er veel aan de gasnetten. Steeds meer huizen en gebouwen gaan van het gas af of worden niet op een gasnet aangesloten. Tegelijkertijd komen er andere gassen als energiebron, zoals groen gas en waterstof. De beheerders van de gasnetten passen hun installaties, leidingen en manier van werken daarop aan. Op 1 januari 2026 wordt de Energiewet van kracht (de opvolger van de Gaswet en de Elektriciteitswet). De Energiewet moderniseert het energiesysteem in Nederland zodat het beter afgestemd is op Europese regelgeving. In de Energiewet staan nieuwe regels voor het

distribueren (vervoeren en verspreiden) van gas en voor de samenstelling ervan. SodM houdt toezicht op de systeembeheerders die verantwoordelijk zijn voor de veiligheid en kwaliteit van de gasdistributie. Daarbij kijken wij ook naar hoe zij het milieu beschermen, zorgen voor de arbeidsveiligheid (waar nodig samen met de Nederlandse Arbeidsinspectie) en rekening houden met omwonenden.

Aanpassen toezicht aan nieuwe ontwikkelingen

Systeembeheerders moeten ervoor zorgen dat de netten en gassen veilig zijn en van voldoende kwaliteit. SodM houdt hier toezicht op. Vanaf 2027 moeten systeembeheerders elke twee jaar een kwaliteitsplan maken. SodM beoordeelt deze plannen. Het kwaliteitsplan moet meer inzicht bieden in onder andere de veiligheid en gaskwaliteit. Systeembeheerders moeten kunnen laten zien hoe zij de veiligheid borgen, welke risico's zij daarbij accepteren en hoe zij omgaan met eventuele afwijkingen. De Energiewet moet er ook voor zorgen dat SodM beter en efficiënter toezicht kan houden. Dit moet positief bijdragen aan het veiligheidsniveau van de gasnetten.

SodM wil de invoering van de Energiewet ook aangrijpen om de samenwerking met andere toezichthouders te verbeteren. Wij willen bewuster in gesprek gaan met systeembeheerders en hiermee de impact van het toezicht vergroten. We willen beter begrijpen hoe systeembeheerders hun risicobeheer hebben geregeld. Daarvoor moeten

we meer leren over de manieren waarop zij risico's aanpakken. Zo kunnen we het toezicht op de veiligheid van de gasnetten verbeteren.

Systematisch toezicht

SodM gaat in 2026 meer inspecteren, zowel aangekondigd als mogelijk ook onaangekondigd. We controleren of systeembeheerders zich aan de regels houden en of ze zelf genoeg stappen zetten om te zorgen voor de veiligheid en de kwaliteit van gasnetten en gassen. We vragen bijvoorbeeld naar rapporten en gegevens over ongevallen of problemen met de installaties en het werk. We willen informatie over hoe vaak problemen voorkomen. We onderzoeken die gegevens en bekijken of er kans is op schade of overlast en hoe het staat met de kwaliteit van de gasnetten. We gaan op inspectie bij bedrijven en we controleren documenten. Het doel is dat we duidelijk zien aan het systeem en het gedrag van systeembeheerders dat zij grip hebben op het niveau van veiligheid en de gaskwaliteit.

In 2026 gaat SodM meer en beter gebruik gaan maken van data over gassen, technieken en ongevallen. SodM vindt het belangrijk dat systeembeheerders een duidelijke en begrijpelijke aanpak van risico's hebben. Bijvoorbeeld hoe zij zorgen voor veiligheid en wanneer een risico klein genoeg is om zo te laten. Wij analyseren en evalueren opgedane inzichten. Deze informatie vormt de input voor het risicogestuurde toezicht en de inspectieplanning voor het volgende jaar. SodM wil ook de effectiviteit van het toezicht

vergroten door van toezicht en handhaving op basis van incidenten (reactief toezicht) door te groeien naar proactief toezicht, bijvoorbeeld aan de hand van data en systeemanalyses.

Oog voor de maatschappij

Het netwerk van gasleidingen wordt steeds dichtter. Er zijn meer graafwerkzaamheden en nieuwe gassen zoals groen gas en waterstof. Hierdoor is er een groter risico op incidenten waar inwoners mee te maken kunnen krijgen. Daarom wil SodM investeren in burgerperspectief. Hoe ervaren burgers de ontwikkelingen rond gasnetten? En hoe kunnen wij daar als toezichthouder rekening mee houden? In 2026 willen wij rapportages en toezichtresultaten scherper toespitsen op verschillende doelgroepen, zoals de systeembeheerders en het grote publiek. Ook in ons toezicht letten we extra op de manier waarop systeembeheerders informatie geven over hun werk en of zij luisteren naar signalen en klachten van omwonenden.

Administratie van leidingen en installaties

Systeembeheerders moeten een goede bedrijfs-middelenregistratie (BMR) hebben. Zij zijn wettelijk verplicht om een administratie bij te houden van al hun middelen, zoals leidingen en installaties. Daarin staat ook hoe het met het onderhoud staat. Wij zien dat die administraties bij meerdere bedrijven niet tijdig op orde zijn.

Het gevaar daarvan is dat er ongelukken kunnen gebeuren als een leiding wordt geraakt door bijvoorbeeld graafwerkzaamheden. Of dat monteurs tijdens het werk ontdekken dat de situatie anders is dan verwacht. Een ander risico is dat leidingen verouderen en onderhoud nodig hebben, maar dat dat niet plaatsvindt. Wij controleren of de administratie compleet en actueel is. Het doel is een structurele verbetering van de BMR bij systeembeheerders. Wij wil dit bereiken door inspecties, data-analyse en handhaving.

Onderzoek milieuveiligheid gasnetten

In 2026 wil SodM gericht onderzoek doen naar de milieurisico's van gasnetten in Nederland. Hiermee willen wij een helder beeld krijgen van de aard en omvang ervan. Wanneer wij dit goed in beeld hebben, kunnen wij de minister van KGG hierover adviseren. Waar nodig wil SodM ook (nadere) afspraken maken met andere toezichthouders over het toezicht op milieurisico's.

Vervangen broze leidingen

In de gasnetten liggen op sommige plaatsen leidingen en andere onderdelen van bros (kwetsbaar) materiaal. Die leidingen hebben een grotere kans om te gaan lekken. Zeker als er wordt gegraven in de grond waarin deze leidingen liggen. Het risico op lekkage is ook hoger als de grond trilt of verzakt door bijvoorbeeld passerend verkeer. De systeembeheerders vervangen deze broze leidingen. Die vervanging duurt meerdere jaren. Een enkele netbeheerder loopt met de realisatie achter op de planning. SodM controleert ook in 2026 streng op de uitvoering van de plannen voor het vervangen van de broze leidingen. Komend jaar wil SodM een aantoonbare versnelling zien. Doel daarbij is om meer inzicht te krijgen in de werkwijze van systeembeheerders en om te kunnen beoordelen in welke regio's achterstanden en knelpunten bestaan. Zo wil SodM toewerken naar structureel veiliger netbeheer en verdere afname van het risico voor burgers en werknemers.

Bijhouden en onderzoeken incidenten en afwijkingen

Als er een afwijking is aan de kwaliteit of distributie van gas, moet de systeembeheerder dat melden aan SodM. Zo'n afwijking kan bijvoorbeeld gaan om een gaslek, of een veranderde samenstelling van het gas. Wij onderzoeken die meldingen. Daardoor komen we bijvoorbeeld te weten hoe het met het onderhoud staat of welke fouten en problemen veel voorkomen bij het werken aan leidingen en installaties. Als we in die

gegevens zien dat in bepaalde situaties de kans op een incident groter is, melden we dat aan de systeembeheerders. Als het nodig is, melden we dat ook aan andere toezichthouders en organisaties zoals de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV). De systeembeheerders moeten de zaak verder onderzoeken en maatregelen nemen om zulke afwijkingen of ongelukken in de toekomst te voorkomen. SodM controleert of ze dat voldoende doen. Bij grotere en ernstigere ongelukken doen we ook zelf onderzoek naar de oorzaak en of er ernstige fouten zijn gemaakt.

Testen met waterstof

Op een aantal plaatsen in Nederland wordt getest hoe waterstof gebruikt kan worden voor energie in woningen, bijvoorbeeld voor verwarming. SodM houdt toezicht op het transport van waterstof naar de woningen. We houden toezicht op de wijze waarop systeembeheerders bij deze testen omgaan met nieuwe risico's en met de lessen die ze leren uit de experimenten. Daarbij letten we op mogelijke gevaren voor mensen en de omgeving, zoals bij lekken. We onderzoeken welke vragen en gedachten omwonenden hebben. En we adviseren de minister van KGG over de eisen aan veiligheid en de kwaliteit die in wetten en regels moeten komen.

Kwaliteit en veiligheid groen gas

SodM houdt toezicht op de veilige distributie van groen gas door systeembeheerders. Groen gas is gezuiverd biogas dat dezelfde specificaties heeft als aardgas. De kwaliteit en de samenstelling van

groen gas moeten aan bepaalde eisen voldoen, zoals odorisatie. Dat zorgt ervoor dat mensen het gas kunnen ruiken. SodM controleert ook of er geen andere, schadelijke stoffen in groen gas terechtkomen. In 2024 en 2025 heeft SodM uitgebreid onderzoek gedaan bij alle systeembeheerders. De uitkomsten van dit onderzoek leidden ertoe dat de systeembeheerders maatregelen moeten nemen om te zorgen dat er in de leidingen alleen gas terechtkomt dat aan de regels voldoet. Ook hebben we hen gevraagd om een protocol te maken met regels en afspraken over wat er moet gebeuren als de kwaliteit en samenstelling van het gas verandert. We controleren of dat ook gebeurt en hoe systeembeheerders zorgen voor de veiligheid. We adviseren beleidsmakers hoe ze om kunnen gaan met veranderingen in gaskwaliteit. SodM zorgt daarnaast voor goede afspraken met andere organisaties die ook toezichthouden op het gebruik van groen gas. Ons toezicht is gericht op de noodzakelijke verbetering van de kwaliteit van groen gas. Ook omdat vanaf 1 januari 2027 een bijmengverplichting voor groen gas geldt.

3.8 Zoutwinning

SodM houdt toezicht op de veiligheid voor mens en milieu bij zoutwinning en bij de opslag van stoffen in zoutcavernes. We zien er bijvoorbeeld op toe dat bedrijven, wanneer ze stoppen met het winnen van zout, alles onder en boven de grond zó achterlaten dat het veilig is voor mens en milieu, ook in de toekomst. Een aandachtspunt daarbij is het afsluiten

en opruimen van putten en cavernes die niet meer worden gebruikt. De cavernes, dat zijn de grote ruimtes in de ondergrond waaruit de pekkel (zout water) is gehaald, worden afgesloten of juist opnieuw gebruikt voor opslag van stoffen. Ook worden er nieuwe cavernes aangelegd speciaal voor opslag. De focus van SodM verandert door de behoefte aan ondergrondse opslaglocaties. Zout winnen met het (secundaire) doel om ondergrondse opslag mogelijk te maken, kan betekenen dat omwonenden langer met mijnbouwactiviteiten te maken krijgen. Sommige vormen van energie moeten tijdelijk worden opgeslagen en beschikbaar zijn wanneer er vraag naar is. Cavernes kunnen hier een rol in spelen, onder andere door er waterstof in op te slaan.

Visie op waterstofopslag

Waterstof opslaan in cavernes is nog vrij nieuw. Ondernemingen ontwerpen hiervoor nieuwe putten en installaties. SodM controleert de plannen en ontwerpen van installaties van operators op veiligheid en bescherming van het milieu, zoals het voorkomen van het lekken van stoffen. Ook beoordelen we de manier waarop de onderneming rekening houdt met mogelijke ondergrondse activiteiten in de toekomst. Zo moeten alle cavernes voor langere tijd stabiel blijven en veilig kunnen worden afgesloten. Daarnaast moeten sommige cavernes de mogelijkheid bieden voor opslag. In 2026 gaat SodM verder met het ontwikkelen van een visie op de veiligheid van waterstofopslag in zoutcavernes. Daarbij kan het gaan om zowel technische als wettelijke aspecten.

Vragen en zorgen van omwonenden over zoutwinning

Voorals er zout wordt gewonnen op plaatsen waar ook andere mijnbouwactiviteiten zijn, zoals (voormalige) olie- of gaswinning, maken omwonenden zich zorgen over hun veiligheid en omgeving. Ook over nieuwe ontwikkelingen, zoals het opslaan van waterstof, krijgt SodM vragen. Wij verzamelen signalen, vragen en zorgen van omwonenden over zoutwinning en opslag in cavernes. Dat doen we onder andere tijdens inspecties of bij informatieavonden. We gebruiken die informatie, samen met wat we zien bij inspecties en wat we weten uit onderzoeken, om onze visie op het toezicht op de zoutsector te actualiseren. Het doel hiervan is om burgers en andere belanghebbenden zo goed mogelijk te informeren over ons werk en de ontwikkelingen in de sector.

Radioactief afval

Op dit moment wordt radioactief afval in Nederland (tijdelijk) opgeslagen bij de COVRA. Vanaf het jaar 2100 zal radioactief afval opgeslagen worden in een eindberging. Bijvoorbeeld in een ondergrondse faciliteit in zout of klei. In 2026 worden de mogelijkheden en risico's verder verkend waarbij verschillende partijen worden betrokken. Ook zal worden gekeken naar uitgevoerde onderzoeken met betrekking tot dit onderwerp, zowel nationaal als internationaal.

Doel is om in 2026 een beeld te hebben van de resultaten van deze onderzoeken en van de rol van SodM bij de geologische eindberging van radioactief afval.

Toezicht op veiligheid, gezondheid en milieu

Het winnen van zout (of daar juist mee stoppen) heeft mogelijk ongewenste gevolgen. Zo kan het milieu vervuild raken. Verder kunnen medewerkers schade oplopen aan hun gezondheid door zwaar en belastend werk. Ondernemingen moeten weten welke nadelige gevolgen hun activiteiten kunnen hebben en maatregelen nemen om die gevolgen te voorkomen. SodM inspecteert of ondernemingen continu werken aan het verminderen van risico's. Bij inspecties en andere activiteiten hebben we extra aandacht voor de volgende punten.

Beschermen van het milieu

Bij zoutwinning kunnen verschillende stoffen vrijkomen. Pekel en andere stoffen kunnen op ongewenste plekken in de grond terechtkomen. Bij opslag kunnen gassen zoals methaan vrijkomen. SodM houdt toezicht op de wijze waarop ondernemingen het milieu beschermen. Onder andere door te controleren hoe ze afval opslaan en afvoeren, hoe ze met schadelijke stoffen werken en hoe ze de bodem beschermen. De regels die in de wet- en regelgeving en in vergunningen staan, zijn daarbij leidend.

Stabiliteit en veiligheid van cavernes

Als een cavee niet stabiel of integer (lek dicht) is, kan deze in de ondergrond gaan bewegen of lekken. Soms liggen meerdere cavernes bij elkaar in de buurt met verschillende toepassingen. In de ene cavee wordt bijvoorbeeld zout gewonnen en in een cavee ernaast wordt gas opgeslagen. Verschillende vormen van productie en opslag kunnen zorgen voor verlies van integriteit en stabiliteit van cavernes. Dit kan leiden tot onverwachte bodemdaling en de vorming van zinkgaten, met milieueffecten en schade tot gevolg. In 2026 wil SodM meer inzicht krijgen in dit onderwerp door alle beschikbare informatie hierover te bundelen. Onder informatie verstaan wij alle ondergrondse voorvallen, meldingen, verplichtingen, onderzoeken en inspecties. Als de stabiliteit of veiligheid van een cavee niet meer zeker is, adviseren we operators daarover of grijpen we in. We nemen contact op met de betrokken operators als wij risico's zien. Daarbij is ook communicatie met de omgeving belangrijk.

De gevolgen van bodemdaling

Bij zoutwinning daalt de bodem, met nadelige gevolgen voor milieu en omgeving. De grond kan zouter, natter of juist droger worden. Het dalen van de bodem kan leiden tot verzakkingen en schade aan wegen en huizen. Bodemdaling gaat soms nog door als de zoutwinning al is gestopt. Het is belangrijk om de gevolgen van bodemdaling goed in beeld te hebben. Dit is nodig om goed te kunnen adviseren over nieuwe mijnbouwactiviteiten, zoals

ondergrondse opslag van waterstof. De gevolgen van bodemdaling door zoutwinning zijn erg afhankelijk van de locatie. SodM wil in 2026 onderzoeken hoe de effecten van bodemdaling doorwerken op bijvoorbeeld het waterbeheer (waterhuishouding en grondwaterkwaliteit) door waterschappen en gemeenten.

De omgeving veilig en netjes achterlaten

Een onderneming die stopt met het winnen van zout is verplicht om de omgeving in de oorspronkelijke staat (of zo goed mogelijk) achter te laten. Dat betekent dat bedrijven cavernes zo afsluiten dat de ondergrond stevig blijft. Er mogen geen schadelijke stoffen buiten de cavernes kunnen komen. Ondernemingen moeten nadelige gevolgen van zoutwinning zoals bodemdaling in de gaten houden en lekkages voorkomen. Bedrijven moeten oude installaties en afval veilig en zonder milieuvervuiling opruimen. Ook moeten zij geld reserveren voor nazorg. SodM heeft een aantal jaren geleden vastgesteld dat bedrijven in de zoutsector daarin achterliepen. In de laatste jaren zijn de bedrijven die achterstand aan het inhalen, onder andere door ongebruikte putten en cavernes af te sluiten en op te ruimen. Bij aanvragen van nieuwe vergunningen controleert SodM of de onderneming een goed plan heeft voor het afsluiten en opruimen. Ook zetten wij in op het vergroten van onze kennis over het afsluiten van zoutputten. Daarmee willen we risico's goed kunnen wegen en maatwerk kunnen leveren bij onze inspecties.

3.9 Voormalige steenkoolwinning

De steenkoolwinning in Limburg is in 1974 gestopt. De gevolgen ervan zijn nog steeds zichtbaar, merkbaar en meetbaar. Een voorbeeld is het stijgende mijnwater, waardoor op bepaalde plaatsen bodemstijging of juist verzakking

van de grond kan plaatsvinden. Ook kan het grondwater verontreinigd raken. In 2026 zal SodM in toenemende mate een actieve rol spelen bij het toezicht op de gevolgen van de vroegere steenkoolwinning. Daarom werken we aan een goed overzicht van de huidige en lange termijn risico's, de samenhang daartussen en wie waarvoor verantwoordelijk is.

Toezicht op de gevolgen van steenkoolwinning voor de omgeving

SodM houdt toezicht op de gevolgen van de vroegere steenkoolwinning. Dat doen we onder andere door regelmatig locaties te bekijken. We voeren overleg met gemeenten in de mijnstreek, met de provincie en met andere betrokken partijen. Hierdoor krijgen we een goed beeld van hoe overheid en bedrijven in Limburg omgaan met de naijlende effecten en hoe ze de risico's verkleinen. Op verzoek van provincie of betrokken gemeenten geven we adviezen. In 2026 starten we als onderdeel van ons toezicht op de methaanverordening met onderzoek naar methaanemissies uit oude mijnschachten.

Onderzoek naar de gevolgen van bodembeweging en aardbevingen

Rondom oude schachten en op plaatsen waar ondiepe steenkoolwinning heeft plaatsgevonden, kunnen bodembewegingen voorkomen. Dit kan zowel schade veroorzaken aan buizen en kabels in de ondergrond als aan gebouwen in de omgeving. Door onderzoek en de toepassing van IT-middelen krijgen we een steeds beter beeld van de samenhang tussen natuurlijke en door de mens veroorzaakte effecten in de ondergrond van Limburg. Hierdoor kunnen risico's beter worden onderkend, en eventuele maatregelen effectiever worden ingezet.

Stijgend mijnwater

Bij het winnen van steenkool werd grondwater weggepompt uit de mijnen. Dit grondwater

wordt ook wel mijnwater genoemd. Sinds de jaren negentig stijgt dit water. Dat zal het nog vele jaren blijven doen, tot het grondwaterpeil in evenwicht is. SodM volgt de metingen van het stijgende mijnwater samen met de provincie om de toekomstige gevolgen daarvan zoveel mogelijk te kunnen voorspellen. Daarnaast werkt SodM aan het verzamelen van kennis over stijgend mijnwater in Nederland en daarbuiten.

Risico's bij ondiepe winningen en steenbergen

Waar de voormalige steenkoolwinning relatief dicht onder het oppervlak komt (ondiepe winningen), bestaat een grote kans op verzakkingen. In 2026 wil SodM dit risico beter in kaart laten brengen. Steenbergen zijn afvalbergen van allerlei soorten gesteente en restproducten die tijdens de steenkoolwinning zijn vrijgekomen uit de mijnen. Sommige steenbergen zijn afgegraven en andere hebben een andere functie gekregen. SodM besteedt in 2026 extra aandacht aan de eventuele nadelige effecten van deze steenbergen op het grondwater of rond hergebruik ervan.

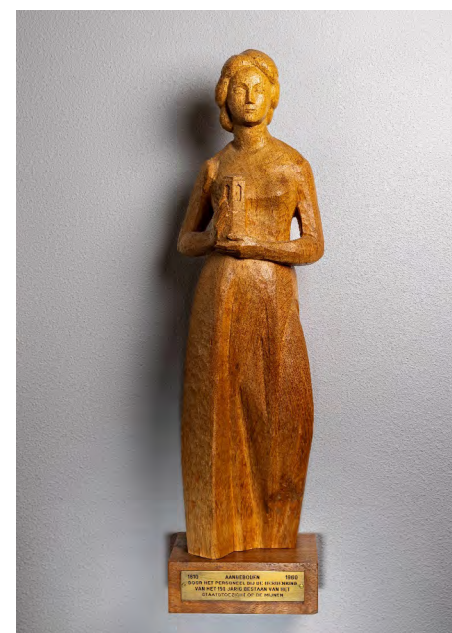
Toezicht door samenwerking

De vroegere steenkoolwinning heeft tot op de dag van vandaag nadelige gevolgen voor de leefomgeving en de veiligheid van mens en milieu. Die gevolgen en risico's moeten goed in de gaten worden gehouden en onderzocht. Door overheden op alle niveaus wordt gewerkt aan de verkleining van de risico's. De Mijnbouwwet wordt momenteel herzien en onder andere aangepast op de rol

van SodM als toezichthouder op de voormalige steenkoolwinning. Anticiperend op deze wijzigingen zal SodM in 2026 met alle betrokken partijen in de voormalige mijnstreek werkafspraken uitwerken.

Gegevens, kennis en informatie op orde

Voor het toezicht op de gevolgen van de voormalige steenkoolwinning gebruikt SodM oude en nieuwe (onderzoeks)gegevens. In 2026 werkt SodM aan het op orde brengen en veilig bewaren van deze gegevens voor de toekomst. Voor ons toezicht is het samenbrengen en onderzoeken van gegevens van groot belang.

4 Zo werkt SodM

4.1 SodM anders besturen	37
4.2 Kennis ontwikkelen	37
4.3 Data en informatie beter en veilig gebruiken	38
4.4 Processen verbeteren	40
4.5 Mensen en de organisatie laten groeien	41
4.6 Mensen en middelen	42

SodM is in de afgelopen paar jaar veranderd en gegroeid. Onze taken veranderen en nemen in aantal toe, waardoor we meer mensen en nieuwe kennis nodig hebben. De manier waarop we samenwerken is door de groei en door hybride werken sterk veranderd. SodM past zich aan die ontwikkelingen aan: in de sectoren waar we toezicht op houden, in de techniek en in de samenleving.

Verbeteren en ontwikkelen

In 2024 is SodM begonnen om de manier waarop we werken op vier punten te verbeteren:

- Hoe we samenwerken (samenwerking);
- Hoe we kennis verzamelen, opslaan en delen (kennismanagement);
- Hoe we informatie bewaren, delen en gebruiken (informatiehuishouding);
- Hoe we de belangrijkste risico's kiezen om aan te werken (risicosturing en jaarplan).

We werken ook in 2026 verder aan deze verbeterpunten.

4.1 SodM anders besturen

SodM is een van de elf Rijksinspecties van Nederland. Rijksinspecties controleren onder andere hoe goed iedereen zich aan wetten en regels houdt en of de kwaliteit van producten en diensten goed genoeg is. Ze houden toezicht op bedrijven en op overheidsorganisaties. Dat kan alleen als de Rijksinspecties onafhankelijk kunnen werken, dus zelf kunnen beslissen hoe ze toezichthouden, zonder invloed van bijvoorbeeld ministeries of bedrijven. Er komt een wet die regelt dat Rijksinspecties onafhankelijk hun werk kunnen doen (de Kaderwet op de rijksinspecties).

Ook de manier waarop SodM wordt bestuurd, verandert: er komt een 'collegiaal bestuur'. Dat betekent dat meerdere bestuurders met gelijke bevoegdheden verantwoordelijk zijn voor SodM als geheel. Zij nemen samen besluiten over het toezicht en de organisatie. Een collegiaal bestuur helpt SodM ook bij het onafhankelijk toezichthouden, omdat de bestuurders niet alleen staan als andere partijen, zoals bedrijven, departementen of andere overheden, proberen invloed uit te oefenen. Het instellen van een collegiaal bestuur en een onafhankelijke commissie van advies is een van de adviezen van de Parlementaire Enquête Aardgaswinning Groningen.

De commissie van advies adviseert op onafhankelijke wijze het bestuur over het kwaliteitsbeleid en de maatschappelijke oriëntatie van toezicht en daarnaast de bewindspersoon over het functioneren van het bestuur.

4.2 Kennis ontwikkelen

Het is belangrijk dat SodM kennis en ideeën blijft ontwikkelen, opslaan en delen. Daardoor blijven onze experts op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen en technieken en kunnen ze goed en betrouwbaar advies geven en toezichthouden.

Verbeterpunt: kennismanagement

Het doel is dat we onze kennis goed op orde hebben. Soms hebben we de kennis niet zelf, maar weten we wel waar we die kunnen vinden in ons netwerk. We hebben eerder al vragen beantwoord, zoals: welke kennis hebben we nodig voor ons werk, en welke kennis missen we nog ("kennisfoto")? Hoe is die kennis vastgelegd? En hoeveel kennis hebben we nodig over een bepaald onderwerp? Moeten we alleen de basis begrijpen, of hebben we experts nodig? In 2026 zullen we de resultaten van de kennisfoto gebruiken voor het gericht doorvoeren van een aantal verbeteringen.

Samenwerken aan meer kennis en betere gegevens over de ondergrond

In reactie op het rapport van de Parlementaire Enquête Aardgaswinning Groningen heeft het kabinet een groot aantal maatregelen aangekondigd. Een daarvan is zorgen voor meer kennis over de gevolgen van mijnbouw en voor het beter verzamelen, bewaren en bewaken van gegevens. Hieraan werken wetenschappers, overheden, bedrijven en onderzoeksorganisaties samen. Voor SodM is het belangrijkste aandachtspunt: ervoor zorgen dat gegevens over de diepe ondergrond en mijnbouwwerken zoals bijvoorbeeld putten goed worden bewaard.

Ruimte maken voor nieuwe kennis en ideeën

Voor goed en deskundig toezicht is het belangrijk dat SodM tijd en ruimte maakt voor het ontdekken van nieuwe ontwikkelingen. We doen dit door het organiseren van congressen en in gesprekken en bijeenkomsten. Zo kunnen we kennis uitwisselen met experts van buiten SodM en blijven we op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen. Dit is vooral belangrijk omdat er door de energietransitie nieuwe, voorheen onbekende effecten kunnen optreden, zoals bij het opslaan van waterstof.

Omgaan met onzekerheid

Het werk van SodM gaat vaak over nieuwe onderwerpen, zoals waterstofopslag. We weten niet precies wat de gevolgen van nieuwe ontwikkelingen voor mens en milieu zijn. We kunnen dus in onze adviezen en bij inspecties niet met

zekerheid zeggen wat de risico's zijn en of er een kans is dat er schade ontstaat of zelfs ongelukken gebeuren. We werken dit jaar aan een intern toezichtbeleid - volgens de beschikbare wetenschap - voor omgaan met onzekerheden bij het gebruik van de ondergrond.

4.3 Data en informatie beter en veilig gebruiken

Verbeterpunt: informatiehuishouding

Informatiehuishouding gaat over de manier waarop SodM data, dus gegevens en documenten, beheert, opslaat en terugvindt. Als we dit niet goed doen, ontstaan er fouten en vertragingen in het werk en in het nemen van besluiten. Het aanpakken van het verbeterpunt informatiehuishouding zal meerdere jaren duren. In 2026 richten we ons op het implementeren van de 'I-strategie'. Dit is een plan dat gebruikt wordt om informatie goed te beheren. Het zorgt ervoor dat de juiste informatie op het juiste moment beschikbaar is, veilig wordt opgeslagen en voldoet aan de regels. Deze strategie zorgt er ook voor dat alle medewerkers weten hoe ze data en documenten moeten beheren en gebruiken. We verbeteren de kwaliteit van 'metadatering', dat is het toevoegen van omschrijvingen en codes aan documenten, zodat we deze sneller en makkelijker kunnen terugvinden. Ook pakken we het *record management* aan: we zorgen dat belang-

rijke documenten op de juiste manier worden opgeslagen en dat onnodige informatie op tijd wordt vernietigd. Daarnaast maken we binnen de organisatie duidelijk wie verantwoordelijk is voor welke data en zorgen we voor inzicht in de relaties tussen onze processen, systemen en gegevens. Dit helpt ons om ervoor te zorgen dat de juiste mensen zich bezighouden met de kwaliteit en het bewaken van onze data.

Betere kwaliteit van gegevens

Als de data die we gebruiken niet kloppen of niet compleet zijn, maken we mogelijk verkeerde keuzes. Goede data helpen SodM om op de juiste manier toezicht te houden, snel te reageren op ontwikkelingen en goede adviezen te geven. Het verbeteren van de kwaliteit van onze data is dringend, omdat er steeds meer gegevens bij komen. Daarom besteedt SodM veel aandacht aan het verbeteren van de kwaliteit van data. We maken regels voor hoe we data opslaan, bijhouden en controleren. We ontwikkelen een systeem om steeds te controleren of de gegevens nog kloppen en compleet zijn en om problemen op te merken. Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de data en krijgen trainingen voor invoer, beheer en oplossen van fouten. Daarnaast krijgen medewerkers training in het begrijpen, werken met en communiceren met data. We onderzoeken waar in de organisatie de grootste problemen met data zitten en maken een plan om die stap voor stap op te lossen. Ook richten we de systemen, die we gebruiken om data op te

slaan en te beheren, beter, veiliger en moderner in. Tot slot gaan we aan de slag met een duidelijke architectuur van onze IT-data.

Meedoen aan verbeterprogramma's van de overheid

Het verbeteren van de manier waarop we informatie opslaan en beheren is een belangrijk aandachtspunt voor SodM. We participeren in diverse overheids-overleggen en delen onze kennis en ervaringen om informatiehuishouding en archivering te verbeteren. Belangrijke onderwerpen hierbij zijn de invoering van de nieuwe Archiefwet en het verder invulling geven aan de Wet open overheid (Woo) en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk

verkeer (Wmebv). Wijzigingen in cloudbeleid, de nieuwe Archiefwet en Europese aanbestedings-regels hebben mogelijk impact op de wijze waarop SodM zijn taken kan uitvoeren en invullen. Op het gebied van het openbaar maken van informatie – zowel actief als op verzoek – voeren we verbeteringen door. Deze moeten ervoor zorgen dat informatie efficiënt en veilig wordt bewaard, zodat inwoners, bedrijven en andere overheden die informatie goed kunnen vinden en gebruiken.

Veilig en eerlijk werken met kunstmatige intelligentie (AI)

Generatieve AI is kunstmatige intelligentie waarmee we nieuwe dingen kunnen laten maken,

zoals teksten of afbeeldingen. Een voorbeeld van een programma met generatieve AI is ChatGPT. Het gebruik van deze techniek neemt toe en heeft zowel voor- als nadelen. De overheid vindt het belangrijk deze techniek verantwoord te gebruiken: volgens wetten en regels, maar ook ethisch, dus op een manier die geen schade veroorzaakt en past bij de normen in de samenleving. We werken de regels en richtlijnen voor het gebruik van AI verder uit en trainen medewerkers in hoe ze AI veilig kunnen gebruiken. We blijven de nieuwste ontwikkelingen volgen. Zo zorgen we ervoor dat we deze nieuwe technologie op een veilige en verantwoorde manier gebruiken.

Goed volgen van regels voor privacy en beveiliging

Regels voor informatiebeveiliging en privacy worden steeds strenger. Daardoor neemt de toezichtlast toe. SodM moet aantoonbaar voldoen aan eisen uit eIDAS2, NIS2/Cbw en de vernieuwde BIO 2.0. Dit vraagt om een zorgvuldig ingericht beveiligingsniveau. Medewerkers dragen hierbij een expliciete verantwoordelijkheid. Zij moeten de geldende verplichtingen begrijpen en naleven. Zij zijn verplicht *e-learning*s te volgen. Deze zorgen voor meer begrip over de gevaren en risico's voor informatiebeveiliging.

We passen onze processen, systemen en werk-afspraken regelmatig aan, zodat ze actueel blijven.

We testen en verbeteren onze technologie regelmatig. We kijken of onze monitoring en detectie (het bewaken en opsporen van problemen) nog goed werken en verbeteren die waar nodig. We zorgen er ook voor dat onze beveiligingsmaatregelen steeds beter worden uitgevoerd. Daarnaast laten we dit regelmatig controleren. Zowel door mensen binnen onze organisatie als door onafhankelijke deskundigen van buiten.

Digitale dreigingen (zoals computeraanvallen door hackers) komen steeds vaker voor. Daarom richt SodM een cybercrisis- en incidentorganisatie in. Hierdoor kunnen we, als dat nodig is, snel reageren als er iets misgaat op digitaal gebied. Deze structuur zorgt ervoor dat iedereen weet wie waarvoor verantwoordelijk is. Ook is duidelijk vastgelegd hoe we moeten handelen als er een digitale verstoring plaatsvindt. Hiermee vergroten we de weerbaarheid van SodM en werken we er gericht aan dat de organisatie haar publieke taak ook bij digitale verstoringen zo goed mogelijk kan blijven uitvoeren.

Opwaarderen van het systeem HAVIK

Het zaakstelsel HAVIK ondersteunt de medewerkers van SodM bij het uitvoeren van hun primaire werkprocessen, zoals inspecties, het afgeven van beschikkingen en het onderzoeken van incidenten, terwijl het tegelijkertijd (meta) data vastlegt. In 2025 is SodM begonnen met het opwaarderen van het systeem naar een nieuwere versie, genaamd *Constellation*. Tot nu toe is een nieuw datamodel ontworpen, waardoor we

gegevens op een betere manier kunnen opslaan, bewaren en met elkaar verbinden. In 2026 gaan we verder met het in fases opwaarderen van het systeem. In 2027 zal dat proces naar verwachting afgerond zijn. Deze opwaardering stelt medewerkers in staat om sneller en efficiënter te werken en zorgt ervoor dat HAVIK voldoet aan de nieuwste eisen op het gebied van veiligheid en gebruik. Daarnaast zullen er meer mogelijkheden zijn voor het genereren van verbeterde rapportages.

4.4 Processen verbeteren

Het is belangrijk dat SodM meebeweegt met ontwikkelingen, nieuwe regels en veranderingen in de samenleving. Die ontwikkelingen hebben ook invloed op de samenwerking met de collega's bij het ministerie van KGG en bij andere ministeries. We kijken steeds goed naar onze processen, de manier waarop we met andere ministeries samenwerken en onze werkafspraken. Als ze niet meer passen bij de situatie binnen en buiten SodM, passen we ze aan.

Verbeterpunt: risicosturing en jaarplan

Via het proces van risicosturing bepalen we aan welke onderwerpen we werken en wat we willen bereiken. Zo weet iedereen in de organisatie wat onze doelen zijn en waar we op welk moment aan werken. Ook buiten SodM geeft het proces van risicosturing en het jaarplan duidelijkheid over wat SodM doet en waarom.

We bekijken op vaste momenten wat er beter kan aan de risicosturing en werken dan aan verbeteringen.

Evaluatie impact toezicht

SodM voert toezicht uit op de naleving van wet- en regelgeving op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu. Het is echter niet altijd precies bekend wat het effect is van dit toezicht. SodM wil investeren om een goed beeld te krijgen van de effecten van toezicht. SodM gaat onderzoeken welke indicatoren of evaluatiemethoden hiervoor benut kunnen worden. Hierbij valt onder andere te denken aan het aantal en de ernst van incidenten en overtredingen. Maar ook aan het onderzoeken van de (veiligheids)cultuur van een bedrijf en het vertrouwen vanuit de omgeving. Met een beter beeld van het effect kan SodM het toezicht beter inrichten en de effectiviteit ervan verbeteren.

Betere verbinding tussen advies en toezicht

SodM wil de leerlus tussen adviseren over vergunningen en toezicht verbeteren. Voor toezichthouden is informatie nodig over vergunningadviezen en omgekeerd zijn ervaringen uit het toezicht belangrijk voor het geven van goede adviezen. In 2026 gaan we door met het opstellen van een duidelijke manier van samenwerken, met vaste momenten voor het uitwisselen van informatie. Door deze aanpak maken we ons werk niet alleen beter, maar is het werk ook prettiger voor de medewerkers.

Verder inrichten en bijwerken crisisorganisatie

SodM moet altijd klaarstaan om snel te reageren op noodsituaties. Daarvoor hebben we een crisisorganisatie: een groep mensen met rollen en bevoegdheden, duidelijke processen en afspraken en middelen. Dit jaar bouwen we de crisisorganisatie verder uit en trainen we de medewerkers. Door regelmatig te oefenen en onze crisisorganisatie te verbeteren, zorgen we ervoor dat we snel en goed kunnen handelen als er een noodsituatie ontstaat.

4.5 Mensen en de organisatie laten groeien

Verbeterpunt: samenwerken

Samenwerken binnen SodM is belangrijk voor de kwaliteit van ons werk. Ons toezicht en onze advisering worden beter als we met een brede, integrale blik naar veiligheid kijken. Daarom willen we alle bijzondere kennis en kunde van onze medewerkers zo goed mogelijk verbinden. Samenwerken is daarom één van de verbeterpunten waar SodM de komende jaren aan werkt. We werken dit jaar verder aan het versterken van de sociale veiligheid in de organisatie. We willen een organisatie zijn waarin iedereen zich vrij voelt om zich uit te spreken, om vragen te stellen, en feedback te geven en te ontvangen. Hieraan wordt aandacht besteed in alle teams. En leidinggevendenden geven hierin het goede voorbeeld. We werken ook aan

samenwerking door onze interne overleggen tegen het licht te houden en ervoor te zorgen dat medewerkers met verschillende specialisten vertegenwoordigd zijn, elkaar uitdagen en helpen, en daarmee ons toezicht en onze advisering verder versterken.

Gelijke kansen en een plek voor iedereen

De Rijksoverheid vindt het belangrijk om te werken met mensen met zoveel mogelijk verschillende achtergronden en talenten en werkt daarom aan diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie. Dit is belangrijk voor het werkplezier, de veiligheid en de gezondheid van medewerkers. Ook bij SodM voeren we in 2026 diverse activiteiten uit om diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie te versterken. We trainen leden van sollicitatiecommissies, we organiseren gesprekken over inclusieve onderwerpen en doen mee aan programma's van de Rijksoverheid, zoals de *Diversity Week*.

Plan voor leren en ontwikkelen

Het is noodzakelijk dat medewerkers van SodM hun kennis en vaardigheden blijven ontwikkelen, vooral op specialistische gebieden. SodM wil bovendien een organisatie zijn waar mensen met bijzondere kennis en talenten graag willen werken en zich kunnen ontwikkelen. Dat kan onder andere door genoeg mogelijkheden te bieden voor leren en groeien. In 2026 vertalen we onze visie op leren en ontwikkelen naar de praktijk, en zetten we voor bepaalde groepen medewerkers (onder andere

inspecteurs) zogenaamde leerlijnen in. Daarin staat wat SodM belangrijk vindt voor de ontwikkeling: wat medewerkers moeten kennen en kunnen. We zetten een online leerportaal op, waar medewerkers opleidingen en trainingen kunnen vinden en volgen. Zo zorgen we ervoor dat onze medewerkers vakbekwaam blijven, zodat ze hun werk goed, professioneel, met plezier en met kennis van zaken kunnen doen.

Duurzamer werken

SodM werkt mee aan de afspraken uit het Manifest Verduurzaming Bedrijfsvoering. Dat zijn afspraken tussen het ministerie van KGG en alle gelieerde organisaties om in 2030 een klimaatneutrale organisatie te zijn. Dit betekent onder andere dat we onze CO₂-uitstoot sterk moeten verminderen, bijvoorbeeld door meer met het ov en de fiets te reizen of ons restafval te verminderen en goed te scheiden. We zorgen ervoor dat iedereen binnen de organisatie op de hoogte is van de doelstellingen, zodat alle medewerkers kunnen bijdragen.

Leiderschapsontwikkeling

SodM staat voor een aantal grote organisatievraagstukken, zoals het oppakken van nieuwe wettelijke taken, een veranderende *governance*, toenemende diversiteit en het eigen maken van nieuwe werkwijzen zoals datagedreven en hybride werken. Om deze uitdagingen het hoofd te kunnen bieden, is doorontwikkeling van ons leiderschap nodig. Dat vraagt iets van de hele organisatie, en

in het bijzonder van leidinggevend. Zij moeten zowel leidinggeven aan het hier en nu als aan de verandering voor de toekomst.

In 2025 hebben we met onze visie op leiderschap en bijbehorend leiderschapsmodel een gezamenlijk kader gedefinieerd. In 2026 gaan we op basis van dit kader praktisch aan de slag. Dat doen we bijvoorbeeld door als leidinggevend wekelijks te kijken naar de voortgang van onze doelen op het gebied van leiderschap. Tijdens intervisiemomenten bespreken we persoonlijke dilemma's uit de praktijk, zodat we van deze dilemma's kunnen leren. Verder betrekken we actief expertise en inspiratie van buiten, waarbij we leidinggevend aan de hand van een bijpassend ontwikkelaanbod ondersteunen om hun leiderschapskwaliteiten te versterken.

We verwachten van al onze medewerkers een bepaalde mate van leiderschap. In 2026 gaan we samen in gesprek over de gewenste cultuur en de benodigde gedragsverandering. Zo werken we organisatiebreed aan een positief en veilig werk- en leerklimaat. Persoonlijk leiderschap van iedereen wordt daarin vanzelfsprekend.

Voldoende vakbekwaam personeel

In 2026 herijken we ons strategische personeelsplan. We breiden onze leerlijnen en het opleidingsaanbod uit. Ook bepalen we voor de komende jaren wat er nodig is op het gebied van *recruitment*.

4.6 Mensen en middelen

Begroting & formatie

Formatie	2026	2025
Formatie in fte	229,7 fte	223,7 fte
Begroting apparaatskosten (x 1.000)		
Personeelsbudget	€ 30.736	€ 27.817
Materieel budget	€ 4.804	€ 4.954
Totaal	€ 35.540	€ 32.771
Begroting retributieontvangsten (x 1.000)		
Ontvangstenbudget	€ 1.350	€ 1.350
Begroting onderzoeksbudget (x 1.000)		
Mijnbouw onderzoek	€ 2.565	€ 2.357
TNO onderzoek	€ 2.244	€ 2.175
Totaal	€ 4.809	€ 4.532

Tabel 1: Begroting 2026 (eventuele claims 2026 zijn nog niet meegeteld)

Formatie

SodM start op 1 januari 2026 met een formatie die 6 fte groter is dan op 1 januari 2025.

De extra fte's betreffen uitbreiding voor (voorbereidende) toezichttaken met betrekking tot de EU-methaanverordening.

Begroting

Het structurele budget van SodM bestaat vooral uit personeelsbudget voor salarissen, inhuurkosten en andere personeelskosten zoals opleidingen en reiskosten. Daarnaast is een materieel budget beschikbaar voor huisvesting, facilitaire zaken, ICT en uitbesteed werk aan

derden. Het onderzoeksbudget is bedoeld voor het uitzetten van wetenschappelijk onderzoek naar mijnbouwactiviteiten binnen het Kennisprogramma Effecten Mijnbouw en met de TNO Adviesgroep Economische Zaken (TNO AGE).

Ontvangsten uit retributies

SodM legt retributies op. Dit zijn heffingen die een overheidsorganisatie oplegt aan een bedrijf voor verleende diensten. Met de retributies betalen de mijnbouwbedrijven, beheerders van gasnetten en geothermisten mee aan de toezicht- en adviesactiviteiten van SodM. Naar verwachting int SodM in 2026 €1,35 miljoen aan retributies.

5 Taken en onderwerpen die SodM niet aanpakt

Productieketen windparken	45
---------------------------	----

Zicht op nieuwe ontwikkelingen	45
--------------------------------	----

Risicogestuurd toezichthouden betekent kiezen aan welke risico's SodM de beschikbare tijd en middelen wil besteden. Dit betekent natuurlijk ook dat er risico's zijn waar SodM komend jaar geen tijd en middelen zal besteden. Voor bepaalde risico's zal SodM dus niet controleren of de ondernemingen ze voldoende goed beheersen. Als we vinden dat die risico's toch zo belangrijk zijn dat er toezicht op gehouden moet worden, vragen we om extra menskracht. In dit hoofdstuk staat welke onderwerpen we in 2025 niet kunnen aanpakken.

Productieketen windparken

Het toezicht van SodM voor wind op zee richt zich op de risico's voor mens en milieu bij het plaatsen en exploiteren van windparken. Wat er eerder in de productieketens in de wind op zee-industrie is vastgelegd in certificaten en in welke mate certificering hier goed functioneert, kan potentieel grote gevolgen hebben in de opbouw en het beheer van windparken. Daarnaast kunnen keuzes bij het ontwerp en de fabricage van turbines aanzienlijke gevolgen hebben voor het veilig opbouwen en beheer van de windparken. Hier liggen reële risico's voor de veiligheid van mens en milieu. Tegelijkertijd kan bij signalering van gevaarlijke situaties tijdens reguliere inspecties alsnog gepaste actie worden ondernomen. Er is daarom voor gekozen deze onderwerpen niet in 2026 op te pakken.

Zicht op nieuwe ontwikkelingen

SodM zal geen werkwijze ontwikkelen om gestructureerd zicht te houden op nieuwe ontwikkelingen, innovaties en beleidsinitiatieven. Dit is nuttig, maar niet dusdanig urgent dat schrappen tot problemen zal leiden. Er is daarom voor gekozen dit onderwerp niet in 2026 op te pakken.

Dit jaarplan is een uitgave van:

Staatstoezicht op de Mijnen

Ministerie van Klimaat en Groene Groei

Bezoekadres

Henri Faasdreef 312 | 2492 JP Den Haag

Postadres

Postbus 24037 | 2490 AA Den Haag

t +31 (0)70 379 8400

E info@sodm.nl

W www.sodm.nl

December 2025